

2013 m. spalio 25 d., penktadienis

Nr. 39 (1053) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

Prasidėjo „Gaidos“ festivalis

3

Rolando Kazlo spektaklis teatre „Lelė“

5

Doros García paroda „Rupert“ centre

Mary Sibande, kūrinio „Trijų amžių seką“ fragmentas. 2013 m.

Liono šiuolaikinio meno bienalė

8

„Nepatogaus kino“ viešnia Marina Razbežkina

9

Nauji filmai – „Ekskursantė“

Lea Porsager, „Sužavėtos mašinos vibrusoja piktas mistinio žinojimo mašinas ir nedaro jokių nuolaidų publikai“, fragmentas. 2010–2013 m.

J. LAPIENIO NUOTR.

Mišlingi ritualai

Jaunujų Danijos menininkų paroda „Sąryšiai“ VDA parodų salėse „Titanikas“

Rita Mikučionytė

Paroda jau sulaukė dėmesio, nes buvo surengta Danijos Karalystės ambasados iniciatyva, pabrėžiant sosto įpėdiniu Frederiko vizito Lietuvoje svarbą. Menininkus ir akademinę bendruomenę ypač domino parodos kuratorius, skulptoriaus Henrico B. Anderseno, kuris nuo 2008 m. dėsto Vilnius dailės akademijoje, nuostatos, kurias tikėtasi ižvelgti eksponuojamuose jo buvusių mokinių iš Kopenhagos darbuose.

Septynių Danijos karališkosios menų akademijos absolventų pasiutinių metų kūryba „Sąryšiuose“ nepaliko abejingų – vieniem paroda labai patiko, kitiemis, priešingai, pasirodė ypač prasta. Šis žiūrovų vertinimų poliariskumas rodo, kad kūriniai, provokuodami nevienareikšmes emocijas, pasiekė pagrindinį tikslą – privertė apmąstyti savo santykį su jų formuojama aplinkos išgyveni-

mais. Manau, būtų daugiau susivokusių žiūrovų, jei kūrinius lydėtų bent trumpi aprašai. Tad plačiau teko pasidomėti pačiai internete.

Visi parodos dalyviai – AVPD (Aslakas Vibaekas ir Peteris Does-singas), Marie Koelbaek Iversen, Lea Porsager, Troelsas Sandegaardas, Tove Storch ir Marie Soendergaard Lolk – asmeninėse interne-tinėse svetainėse yra paskelbę apie savo kūrybos pristatymą Vilniuje. Vadinas, autoriams šis faktas svarbus. Gretindama pirmuosius parodos išpūdžius ir antrinius – iš interneto, galiau drąsiai su tam tikromis išlygomis sakyti, kad parodoje intuityviai mane sudominę kūriniai ir po naršymo išliko aktualiausi. Tačiau reitingas vėliau tapo visiškai ne-beaktualus, nes detalesnė autorų kūrybos apžvalga atskleidė naujas, „Sąryšiuose“ vos išryškėjusias kūriniai plotmes. Namų darbai padėjo gerokai pagilinti supratimą apie jaunuju kūrėjų plėtojamas koncepcijas.

Viens iš labiausiai parodoje sudominusių kūrinių – šiomet sukurtą Leos Porsager instaliaciją iš ciklo „Sužavėtos mašinos“. Nufilmuoti mišlingi ritualai, jungiant negatyvo ir pozityvo vaizdus, kitame ekrane projektuoti atskirų frazių blyksniai, čia pat išdėstyti paslaptini metalo stalai ir apeiginės aliumininės lazdos su citatomis intrigavo neįprasta ezoterine atmosfera. Septynių žmonių sakralinis performansas yra paremtas žymaus mistiko ir okultizmo guru Georgijaus Gurdžiyevo idėjomis, taip pat jo sekėjos Jeanos Heap ižvalgomis apie šventųjų šokių praktiką, padedančią žmogui išsivaduoti iš automatizmo ir pažinti save per susiliejimą su bendruomenė. Ši instalacija ir jos aprašas internete leido iš naujo permąstyti dar ši pavasarį Šiuolaikinio meno centre vykusioje parodoje „Ritualinis kambarys“ (kuratorės Ula Tornau

NUKELTA | 6 PSL.

Tokia muzika neliks tik popieriuje

XXIII aktualiosios muzikos festivalio „Gaida“ pradžios koncertas

Laimutė Ligeikaitė

Jau keletą metų aktualiosios muzikos festivalis „Gaida“ pasirenka centrinę temą ir plačiau pristatomą autorium. Nuo 2009 metais sumanytos „Miesto“ temos per 2011-ųjų „Minimalizmą – maksimalizmą“, 2012-ųjų „Erdvę“ šiemet stabtelėta prie muzikos teatro (teatro muzikoje), veiksmo, muzikos vizualizavimo rakurso. Tokiai tematikai puikiai tinka ir pasirinktasis „pagrindinis“ festivalio autorius – Mauricio Kagelis (1931–2008), i Vokietiją jaunystėje atvykęs vokiečių kilmės argentinietis, muzikinio avangardo kontekstuose išskyręs vizualių ir teatrinių elementų manipuliacijomis, muzikos kūrinio, kaip dramatinio veiksmo, interpretavimui. Beje, žymusis kompozitorius beveik paskutiniai savo gyvenimo metais (2006) lankėsi „Gaidoje“, kur jo diriguojamas kolektyvas „MusikFabrik“ atliko ciklą „Vėjų rožės pjesės“.

Fantazija, humoras, netikėtumas – M. Kagelio kūrybos bruožai (jau vienos jo kūrinių ir paties sukurtas filmas „Ludwig van“, pribloškiantis karčia satyra iš „švento“ Europos muzikos paveldo permastymo parodoksa). Tačiau „Gaidos“ festivalio pradžiai (spalio 18 d.) buvo pasirinkta tradicinė „grynos“ muzikos (kas mane šiek tiek nustebino) M. Kagelio partitūra – Etiudas Nr. 3 dideliams orkestrui. Tai vienas iš trijų etiudų (I sukurta 1992 m., II – 1995–1996 m., III – 1996 m.), pasžymintis saikingu siurrealizmo prieskoniu, kur ironiškais ar teatriniiais eksperimentais nė nekvēpia. Išgirdau neabejojinai puikiai „surėsta“ repetityvią, tirštos faktūros muziką, kupiną masyvių disonansų ir dinamininių bangų. Vis dėlto kūrinio muzikinė medžiaga, kad ir be papildomų atrakcijų, orkestrams yra kietokas riešutėlis. Festivalį pradėjės Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, kuriam nebe pirmą kartą dirigavo mūsų publikos pamėgtas latvis Martins Ozolinis, ne iš karto pademonstravo reikiama kokybę. M. Kagelio Etiudo iprasminimui pritrūko dramatinės itampas, tempo (bent jau lyginant su nesenai internete klausytu Baden Badeno orkestru) ir sklandesnio kūrinio visumos aprėpimo.

Per Etiudą įveikės lietingo ir šalto vakaro sąstingi, toliau orkestras demonstravo susiklausymą ir meistriškumą, o dirigentas – visiškai muzikinės medžiagos suvaldymą ir gilią muzikos pajautą. Tad M. Ozolinis ir valstybinio simfoninio orkestro bendradarbiavimas ir vėl pasiteisino. Beje, toks gana brandus „produktaus“ retokai išgaunamas pirmą kartą atliekant visiškai naujus kūrinius. Tą vakarą pasaulyinės premjerės pateikė du lietuvių autorai – Niujorke gyvenanti Žibuo klė Martinaitytė ir vilnietis Tomas Kutavičius.

Žibuo klė Martinaitytės „Horizontai“ simfoniniam orkestrui intrigavo kinc ir literatūroje aptinkama

Beibei Wang ir Gediminas Mačiulskis

idėja vienu metu pateikti kelias dramaturgines linijas, kelis siužetus. Prieš premjerą pakalbinta kompozitorė papasakojo, kad jau iki festivalio užsakymo brandino kūrinio idėja, kurios esmė – kelių skirtingu muzikinių naratyviniu liniju koegzistavimas. „Ikvėpimą radau filmuose „Valandos“ („The Hours“, rež. Stephen Daldry, – red. past.), „Debesų žemėlapis“ („Cloud Atlas“, rež. Andy Wachowski, Tom Tykwer, – red. past.) ir italių rašytojo Italo Calvino knygoje „Jeigu keleivis žiemos naktį“. Tai daug pasakojimų, kurie keičia vienas kita, sunku suprasti, kaip jie susiję, o mes atpažįstame tik tai, jog po kiek laiko išnyrantis epizodas yra to paties pasakojimo dalis, jo tęsinys. Pamazū mūsų sąmonė sukuria nuosekliaus linijas, nors iš tikrųjų to nuoseklumo ten nerandame. Mano kūrinijoje yra kelios pagrindinės muzikos, kurias sudėjau į vieną vietą. Jos gana skirtinges, kiekviena su savitais dësninumais. Nors visi naratyvai vyksta vienu metu, klausytojas tuokart girdi tik vieną iš jų. Pavyzdžiu, vienos muzikinės objektas statiskas, jis prie klausytojo „priartinu“ ir vėl nutilin, kita linija – labiau repetityvinė, ten juntamiai kinta harmoninis pagrindas“, – pasakojo Ž. Martinaitytė. Kompozitorė prisipažino, kad iš esmės savo muzika ji

literatūros formoms, kurias tikrai vykusiai bandyta perkelti į muziką.

Iškart po „Horizontų“ skambėjusi muzika, kaip ir jos sukūrimo idėja, buvo visiškai kitokia. Tomo Kutavičiaus kūrinių fortepijonui ir orkestrui „Dieviškas šešas“ įkvėpė Platono dialogo „Faidras“ mintys. Sudėtingas, turiningas, koncertiškai efektingas kūrinas buvo brandintas gana ilgai, jis atliki anksčiau kviestas kitas atlikėjas vis dėlto nutarė pataupyti ir rankas, ir kantrybę. Dabar galima tuo tik pasidžiaugti, nes šiuo atveju pasitvirtino išmintis, jog kickvienam kūriniui ateina savas laikas ir savo atlikėjas. Pianistui Daumantui Kirilauskui ribų nėra, nejėjimiamos muzikinės medžiagos taip pat. „Taip, fortepijono partija sportiška“, – „Gaidos“ festivalio pristatyme pripažino D. Kirilauskas. Tačiau, anot jo, kūriny skambiai koncertiškai, jaučiamai stipri jo energija, o T. Kutavičius, kitaip nei daugelis kompozitoriorū, šiuolaikinės muzikos „formules“ sugeba paversti gyva muzika.

Išties, kūriny išskyrė labai juntama ritmine pulsacija, gyvybę, improvizacine dv asia (atrodė, T. Kutavičius pagavo „Faidro“ idėja atskleisti amžiną idėjų ir daiktų cirkuliaciją), nors pati medžiaga paradoksaliai reikalavo tiesiog preciziško tikslumo. Klausantis buvo juntami trys kūrinio plėtros etapai. Iš pradžių tyliai „zirziančiam“ styginių fone išryškėdavo melodijos užuomagzos, o fortepijonas su pavieniais akordais tik kur ne kur (ritmiškai komplikuotose vietose) iliejo savo štrichą. Antroje kūrinio fazėje pianistas jau galėjo pasireikšti visa jėga. Virtuožinai pasažai, iš garso raižių „brėžiamos“ melodinės linijos ir skirtinio orkestro bei fortepijono sluoksniai sudarė tirštus, sodrios muzikos išpūdži, tačiau ši masė buvo sonoristiškai maloni ausiai, skonigai išnaudoti visi tembrų atspalviai, instrumentų galimybės, štrichai. Trečias etapas kunkuliavo akcentuoto ritmo repeticijomis, aštria motorika, džiaziniais vingiais. Čia jau tikrai nebūtų išsi-

versta be tokio muzikavimo meistro kaip D. Kirilauskas, kuris išpratęs su orkestru nardytį ir Chicko Corea ritminiuse pasauliuose. Pianistas tiesiog azartiskai perteikė tą kompozitoriaus užkodoutą intriguojančią ritmo formulą žaismę, kuri pavyksta tik dėl nepaprasto dėmesio bei technikos. Dar nuostabiau, kad solisto azartui nė kiek nenusileido orkestras, pasiekęs maksimalią darną tempo, ritmikos ir raiškos atžvilgiu.

Griaudžiant aplodimentams teko pripažinti, jog šio kūrinių premjera tapo tikru įvykiu ir labai daranau bei produktyvaus kūrybinio bendradarbiavimo pavyzdžiu, kai autorius ir pianistas ne tik vienas kūrą supranta, bet ir abu vienodai drąsiai pasineriai į raiškas (ir saviraiskos) paieškas, neapsunkindami klausytojų savo pastangomis, o priešingai, leisdami mėgautis ta reto kai girdima kokybiska muzikavimo laisve, kurios kompozitorius pasišmė iš savo, kaip puikaus džiazo pianisto ir įvairių muzikinių projektų autorius bei dalyvio, patirties, o pianistas – iš brandžių, retų, ne kickvienam įkandamų programų nuo J.S. Bacho iki džiazo.

Finalinis vakaro kūrinas (itariu, sutraukęs didžiąją klausytojų dalį) leido atsipūsti nuo intelektualiosios muzikos išgyvenimui ir atsipalaivius mėgautis mušamujų instrumentų (tarp jų ir popieriaus įvairiaiškai vidalaicius „bakchanalija“ ir vizualiai muzikinio veiksmo aspektais). Su skambo svarbiomis premijomis vi same pasaulyje apdovanoto kinų kompozitoriaus Tan Duno Koncertas popierui ir orkestrui („Paper concerto“, 2003). Ne veltui tokio patrauklaus kūrinių pasaulinė premjera įvyko Walto Disney’aus koncertų salėje Los Andželo filharmonijoje ir netrukus pasklido po didžiausias pasaulio scenas. Puiku, kad nors po dešimtmecio ir mūsų publika gyvai išgirdo bei išsydo šį projektą.

Koncertas popierui – tai dalis Tan Duno igvendinamo „organinės muzikos“ (išgaunamos iš mus supančių daiktų – vandens, popieriaus ar keramikos) kūrybos ciklo. Scenoje pakabinti ilgi popieriaus lakštai suteikė tarsi apibrėžtą erdvę muzikai ir atrodė gana teatriskai, lyg dekoracijos. O pagrindine „spektaklio“ veikėja, žinoma, buvo puiki jaunos kartos perkusininkė Beibei Wang, – ji grojo ne tik lakštais, bet ir vėduokle, skėčiu, popieriniu maišeliu (sprogdinio ritmo accentus) bei kitais popieriniais atributais ir taip sugebejo išgauti įvairių tembrų bei ritmų „simfoniją“. Jai prie lakštų sėkminges talkino mūsų perkusininkai – Gediminas Mačiulskis ir Sigitas Gailius. Beje, orkestre sėdinčio perkusininko Pavlo Giunterio įnašas į kūrinių energinę pulsaciją taip pat neliuko nepastebėtas.

Pianistas Daumantas Kirilauskas ir Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras

E. STAKENO NUOTRAUKOS

NUKELTA | 3 PSL.

Kūnas, tapęs žodžiu

Rolando Kazlo spektaklis „Ne pagal šio pasaulio madą“ Vilniaus teatre „Lélė“

Daiva Šabasevičienė

Rolandas Kazlas jau seniai gyvena ne pagal šio pasaulio madą. Gyvena ir skleidžia savo gražias tiesas kaip įmanydamas: sutikęs pažįstamus iš nepažįstamų, užlipęs į sceną kaip aktorius, o pastaruoju metu vis dažniau ir kaip režisierius. Jau daugiau nei du dešimtmečius jis randa kuo nustebinti sutiktuosius. Tik gyvenant nuolatinėse paieškose įmanoma kelionė į pažinimą, todėl nieko keisto, kad šiandien šios kelionės stotelė – Donelaitis.

Praėjusį savaitgalį Vilniaus teatre „Lélė“ išvykusi premjera „Ne pagal šio pasaulio madą“ taikliai nusakė Rolando Kazlo patiriamas būsenas. Imdamasis net kelių svarbių užduočių – inscenizacijos autorius, režisierius ir aktoriaus, jis pagrindiniu kūrybos tikslu laikė Donelaičio gražinimą į mūsų širdis. Per pastaruosius kelerius metus be didelių reklamų mums buvo primintas Donelaičio fenomenas, daugelis dar kartą galėjo išsitikinti Donelaičio hegzametro galia ir sudėtingumu. Tačiau lig šiol, be Eimunto Nekrošiaus „Metų“, teatre mes neturėjome to, kas Donelaitį paverstų kūnų. R. Kazlas nepabūgo E. Nekrošiaus teatrui būdingos stilistikos, rizikos tapti jo meninės kalbos dynu. Tęsdamas savitą kūrybinį dialogą su režisūros meistru, jis primena ir tai, kad didžiąją dalį režisūrinio bražo pertekliai būtent aktoriai, o prigimtiniai dalykai – vaikystės aplinka, regėtos vizijos – natūraliausiu būdu išsilieja į kūrybą.

Spektaklyje „Ne pagal šio pasaulio madą“ Kazlas nekuria nei dramaturgijos, nei siužeto, kas teatrus, ypač nuo XX a. antros pusės, kone privaloma. Dėl to mes negalime priekaištanti, nes Donelaitis taip pat nekūrė siužeto. Nuo pirmų spektaklio akimirkų matome nuolat triūsiantį Kazlo Poetą: matuojančią, neshančią – auginančią gyvenimo medį. Taip spektaklio sumanytojas bando įminti pagrindinę Donelaičio kūrybos misę: iš kur girmė genialūs Donelaičio tekstai?

Cia nėra dramaturginio veiksmo, kuris užsimegztų, vystytisi ir pasibaigtų. Veiksmo užuomazgas tarytum nubrėžia kiti du personažai – Sigitas Mikalauskaitės žmona Ona Regina ir Deivio Sarapino Matinink-

kas, bet vis dėlto tai daugiau fizinis judėjimas, o ne veiksmas. Spektaklyje neliečiama meilės žmonai tema, Kazlas visas mintis nukreipia į dialektinę laiko kaitą, – tik kasdienių rūpesčių, uždaro rato judėjimas įprasminta gyvenimą. Gyvenimas yra duotybė ir tu jū privalai nugyventi. Iš šiurkščios, atšiaurios kasdienybės atsiranda ir gyvenimo poezija: taip darbštusis Donelaitis tampa poetu, o realūs teatrinių objektai – poetiniai simboliai. Prakalbindamas metalą, medį ar vandenį, Kazlas priartėja prie donelaitiškų metų laikų. Visa tai ryškėja tik punktyrinė linija. Ji kartais nutruksta ir atsiranda ilgokos spektaklio pauzės, bet, žiūrėk, ir vėl išnyra puikūs atsivėrimai, leidžiantys tapti tikru šios donelaičios kelionės dalyviu.

Spektaklis „Ne pagal šio pasaulio madą“ – lyg mažas vadovėlis apie tai, kaip aktorius tampa režisieriumi. Kadaise panašius procesus matėme Valentino Masalskio režisūriniuose bandymuose. Jie labai panašūs, ju spektakliai – tai lyg dviejų menininkų parabolės. Šiemis menininkams sunku vertinti save objektyviai, nes abu – savo spektaklių epicentre. Maža to, ju vardinami spektakliai gana smarkiai kinta priklausomai nuo kūrėjo vidinės būsenos ir savo vaidmenų režisavimo. Tai ypač taikliai parodo šis, paskutinis Kazlo darbas. Dvi spektaklio premjeros praėjo skirtingai, kitokia buvo net ir bendra spektaklio nuotaika. Pirmasis spektaklis buvo santūresnis, o antrame Kazlas savo šešimkosių prigimties nenuslėpē: jame pasakotojo mintys ir teiginių skambėjo aistringiau. Vienam spektaklyje dominavo didaktinis donelaitiškas pradas, o kitame – satyriniai elementai, prisodinti šmaikščios lyrikos. Dramatinio plano aktoriui, kuriam gal net galima priskirti komiko amplia, satyrinių elementų ištrykšta iš pačios jo talento gelėmės (kaip ta vandens čiurkštė spektaklio finale). Šio spektaklio meninių vaizdų sklaida remiasi žiniomis apie Donelaitį ir jo paties kūriniais. Todėl nepaisant begalinio aktoriaus išradinumo, veiksmių ekspozicija pernelyg lėta. O šis tempo ritmų neatitinkimas tarp regimo ir nujaučiamo kartais palieka tam tikras spektaklio duobes.

Donelaičio teisingumas, jautrumas ir temperamentas – tarytum ir

Rolandas Kazlas spektaklyje „Ne pagal šio pasaulio madą“

I. PRECO NUOTR.

Kazlui tinkantys „rūbai“. Kai pirmomis spektaklio akimirkomis į gana mažą „Lélés“ teatro sceną tvirtu žingsniu įžengia aukštasis, tiesus, skvarbus žvilgsnio, plačių mostų viras, nesunku suvokti, kad tai Donelaičio įkūnytojas. O tamsiai raudonos ilgos kojinės iškart primena „Metu“, „Pavasari“, kuriame gandrų gaspadoriškai vaikštinėja varlinėdam. Aktoriui užtenka žengti vos keli žingsnius, ir erdvė užsiplido. Vos keliais štrichais jis nupiešia situaciją, aplinkybes, turinį. Ir nors maža erdvė iprastai juoda, joje išryškėja Tolminkiemio parapija, nuo kurių Donelaitis apsodino obelimis... Kazlas kuria poetinį būvį, kuriame ryškėja ne tiek didaktinės, kiek emocinės, jausminės tekstu ypatybės. Per sankytą su aplinka jis pabrėžia kūrėjo moralumo būtinybę. Tik būnant aukštos moralės įmanoma moralizuoti, o tuos donelaitiškus moralus Kazlas pabrėžia nuolat matuodamas erdvę – liniuote, žingsniais, sprindžiai, matininko dvimetriu, kol galų gale scenejoje pastatomos dielės svarstyklės sąžinei pasverti. Kazlo tariamų žodžių energija ir kuriamos aplinkos vaizdingumas nukeilia žiūrovus į besikartojančius procesus, išmatuojamus įvairiai prietaisais, kurių svarbiausias – sąžinė.

Nuolat su Kazlu dirbanti dailininkė Neringa Keršulytė spektaklij kūrė tradiciškai, donelaitiškai aplinkai atkurti pasitelkė realius objektus. Iš milžinišku raktu „atrakinamo“ klavikordo į žalvarinius indus išsemia-

mas vanduo, išimamas mišiolas, krikšto knygos, pageltusiouse lapuose surašyti pamokslai, knygos apie įvairias paleistuvystes... Užscenynė – dar būrų nepastatyto statinio medinė tvora, griežtai įreminanti, atribojanti, dar labiau susaurinanti ir taip mažą „Lélés“ teatro erdvę. O šiame mažame nuo pasaulio atskirtame kamputyje – vieno žmogaus gyvenime – režisierius kuria atmosferą, be kurios gyvenimas nepilnas. Dailininkė kartu su aktoriais užpildo sceną įvairiais rakandais: raudonu kilimu, kurio rietime įsitausius žiurkė, audimo staklelėmis, kurios išmarginia audinius gražiausiais raštais, širma, tampančia ir bažnyčios klausykla, ir dangaus karalystės riba (Kazlas šią sceną ypač gražiai suvaidina). Rekvizitas, iki smulkmenų apgalvoti kostiumai jau ne pirmą kartą pabrėžia darnų N. Keršulytės ir R. Kazlo kūrybinį bendradarbiavimą.

Donelaičio kūrybos krikščionišką pasaulėjautą aktorius tapatina su lietuvių identitetu, ką žiūrovai iškart įvertina. Gamtą Kazlas suvaidina būriškai, kaimietiškai, pasitelkdamas atpažįstamus savus laiko ženklus. Užtenka kelių užuominų, ekspresyviai ištarto žodžio, – ir sceną užplūsta įvairios nuotaikos bei jausmai, šūksniu ar šypsniu išreiškiama džiaugsmą, gérėjimąsi keičia minorniai atodūsiai suvokiant žmogaus būties menkumą ir trapumą. Aktorius emocijų gama tokia plati, jog kiekvienam spektaklyje išryškėja skirtinos vertikalės ir horizontalės.

Donelaičio didaktika teatre skamba gana tiesmukai. Bet jo pasaulėžiūra, labai jautriai perkelta į sce-

ną, neatrodė „primesta“, pasenusi. Žiūrovai visą spektaklį sėdi nuočiuve, jam pasibaigus audringi ir ilgi aplodismentai patvirtina, kad kart-kartėm net tiesmukas žodis jiems reikalingesnis už „naujas teatro formas“. Donelaičio hegzametro technika spektaklyje kartais virsta žodžių lavina, atrodo kaip tam tikras puošybos elementas, daugiau garninių, o ne prasminis „žaidimas“. Todėl skirtinguose spektakliuose tie patys žodžiai ir sakiniai nuskamba skirtingai – jų reikšmes kontroliuojant aktoriaus vaidybos ekspresija.

Jau kelintame spektaklyje Kazlas neslepia savo naiviosios režisūros formos, t.y. pačios vaizduotės prieminkles, kuri artima ne vien jam – ji suformavo visą lietuvių liaudies meną. Ši vaizduotės pradą kūrėjas patiekia kaip nesenstančią estetinę vertę, savaiminį vaizdingumą. Todėl Kazlo teatrą galima lyginti su Nekrošiaus teatru – kūrinius jie atrakina tuo pačiu raktu. Ir tai, kas atpažįstama, ir tai, kas ne, paverčiama vaizdinėmis, kurių realistinis tikslumas kiekvieną veikia skirtingai. Nostalgiją prarastam laikui sustiprina muzikinės citatos. Jų gana daug, visos jos skirtinguos laikotarpių, skirtinguos stilii, kartais viena „užlipa“ ant kitos, pasaulinės klasikos kūriniai jungiami su lietuvių saugėmis (sutartinėmis).

„Ne pagal šio pasaulio madą“ kaskart gimsta iš naujo, žodžiams ir jausmams suteikiant naujas prasmes. Taip susiformuoja Rolando Kazlo poetinis realizmas – atpažįstamas, ryškus, intrigujantis, nes kiekvienas spektaklis paliesta unikalus aktoriaus jausmo.

ATKELTA IŠ 2 PSL.

T. Dunas kūrinje derina keletą skirtingu akustinių scenarijų, pavyzdžiui, skambesio scenoje ir salėje antifoną, orkestrinių ir organinių garsų kontrastus, plataus diapazono dinamines pakopas, sustiprinto ir natūralaus garso santykį ir t.t. Šie muzikos „judėjimo“ erdvėje bandymai labai įdomūs. Tačiau bendras išpūdis apie šį kūrinį susidarė, tiesa sakant, dvejopas. Viena vertus, stebino puiki idėja iš popieriaus sėk-

mingai išgauti muziką (ir ironiškai paneigti, kad kartais muzika lieka tik popieriu...), bandymas popierių traktuoti ne tik kaip instrumentą, bet netgi kaip gyvą organizmą, prabylančią ir ritmiškai, ir melodiskai, nelyginant koks paukštis ar kas nors panašaus. Kita vertus, pats muzikinis tekstas, ypač orkestro partija, atrodė gana banali. Tiesa, šioje, pripažinkime, komercinio turinio muzikoje labai skonigai susipynę Vakarų Europos ir kinų muzikinės tradicijos (pats autorius yra pripažinęs Takemitsu, Cage'o ir Šostakovičiaus įtaką), jautėsi net kiek iro-

ninga „klasikinė“ kūrinio forma ir dramaturgija, tvarkingos dinaminės bangos, klasikinis kūrinio dalių (greita – lėta – greita) santykis. Kaip ir dera instrumentiniam koncertui, solistės mestriškumas ypač išryškėjo „solisto kadencijoje“, kur Beibe Wang sužavėjo neįtikėtinai virtuozinius ritmus mušdama pirstais į kartoninį vamzdį. O momentas, kai ir orkestrantams teko pačėzinti pirmyn atgal vartomus savo partitūrų lapus, – atrodė netikėtai ir gaiviai. „Popieriaus koncertu“ „Gaidos“ festivalis pareiškė rimtas pretenzijas į muzikinio veiksmo tematiką,

ižvalgų apie kitus koncertus bus kūpini kiti laikraščio puslapiai. Bet jau pirmajame koncerte buvo galima justi tam tikras festivalio tendencijas. Šiemet festivalio užmojai kur kas kulkės nei ankščiau. Neišleistas netgi festivalio vadovas, kuris būdavo neabejotinai naudingas ir ilgam išliekant išsamios informacijos šaltinius, nevyksta susitikimai su kūrinii autoriais, nesisvečiuoja jokios pasaulinės žvaigždės (net saldu prisiminus, kad buvo atvykę Steve'as Reichas, tas pats Mauricio Kagelis, Michaelas Gordonas, Gavinas Bryarsas, Kaija Saariaho, Ho-

ratius Radulescu, Rebecca Saunders ir kitos ižymybės). Tapę ambicinį Ryti Europos šiuolaikinės muzikos centru, šiemet festivalis žvilgsniu labiau sutelkia į vietinę publiką ir jaunimą. Viso to nelaikau dideliu minusu ne tik todėl, kad suprantamas „kriziniis“ taupumas, bet ir todėl, kad ir kulkėsnė „Gaida“ vis tiek žada ir sugeba lūkesčius išpildyti parodydama aukšto lygio naujos muzikos projektus, užsakyti įdomių kūrinių lietuvių autoriams. Kur dar kitur taip draugiškai susibūrė visa tai išgirstume?

Užgeso kaitrus teatro židinys

Stanislovas Rubinovas (1930–2013)

Režisierius, aktoriaus Stanislovo Rubinovo netektis paliečia visą Lietuvos teatro bendruomenę. Nors ir sulaukęs garbus amžiaus, jis mokojo būti jaunesnis už daugelį pačiu jauniausiu. Nors prisimenam jį kaip lėtą, stotingą, švelnį besišypantį vyrą, jo vidus degė, jis nuolat spinduliaivo begalinę energiją ir dėmesį patiemis įvairiausiems teatro procesams.

Pirmas mūsų susitikimas įvyko 1986 metais prie Kauno dramos teatro kasų: Stanislovas Rubinovas, besišnekučiuodamas su Jonu Vaitkumi, prasitaré, kad ruošiasi vykti į Chernobylį vaidinti ten dirbantiems atominių elektrinės avarijos „likvidatoriams“. Nuskambėjo sukrečiamai. Mestuomet bijojome net galvoti apie tai, visas gyvenimas buvo retušuotas, ir staiga – laisvas ir drasus žmogus ryžtasi tokiam žygium, paskui save vesusdamas ir bendraminčius.

Stanislovo Rubinovo santykiai su Lietuvos teatralais buvo sudėtingi, bet, pavyzdžiu, Sankt Peterburgo festivalyje „Baltijskyj dom“ buvo žinomi ir labai vertinami ne tik Eimuntas Nekrošius, Jonas Vaitkus ar Rimas Tuminas, bet ir Rubinovas, kurio darbai, kasmet rodomi šiame festivalyje, atvėrė galimybes ir kitims menininkams. Tai, kad festivalis iki šiol rodo didelę pagarbą lietuviams, daugiausia yra Rubinovo nuopelnas.

Jis buvo ir aktorius, ir solistas, ir režisierius. Spalio 8 d. Rašytojų klube Vilniuje įvyko jo knygos „Miške ir scenoje“ pristatymas. Vasaros pradžioje pasirodžiusi knyga tapo savočkiu bestselleriu. Buvau sukrėsta ją perskaiciusi. Lietuvos nacionaliniam dramos teatre tuo metu prasidėjo „Mūsų klasės“ repeticijos. Kol vyko paruošiamieji darbai, teko perskaityti daug tekstu, peržiūrėti Holokaustui skirtų filmų ir staiga – Stanislovo Rubinovo knyga, kurioje

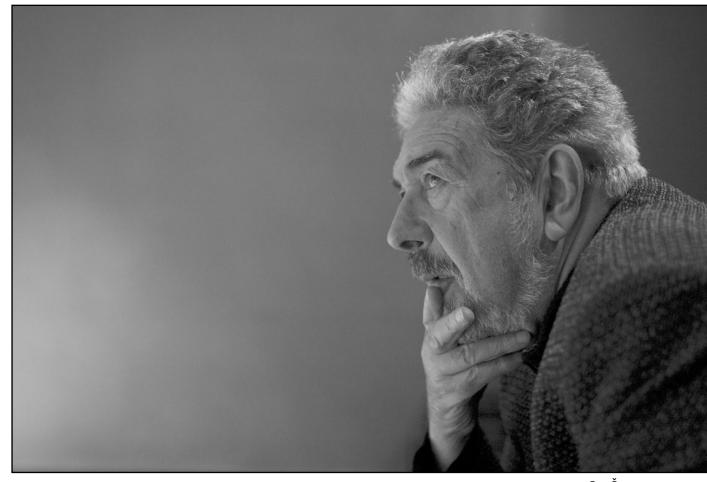
ypač nustebino dalis „Miške“. Tai pačia siela išrašyti žodžiai – ir nė lašlio melo, hipertrofavimo, pasimėgavimo, spekulavimo. Minimalistiškai, labai talpi forma, į kurią sudėtas nežmoniškai sudėtingas gyvenimas. Toks sudėtingas, kad prirenkė turbūt labiau už pačią akistatą su mirtimi. Stanislovas Rubinovas niekada apie tai su niekuo nesidalino – buvo per daug išgyventa.

Spalio 21-ąją Rusų dramos teatre buvo numatyta seniausio Vilniuje teatro pastato Jono Basanavičiaus gatvėje 100-mečiui skirta konferencija. Perskaiciusi knygą „Miške ir scenoje“ pasiūliai šios konferencijos organizatoriams būtiniausiai pakvieti Stanislovą Rubinovą, nes jis yra geriausias rajono, kuriame stovi teatras, žinomas. Pasakodamas savo šeimos istoriją jis tiksliai nurodo, kas, kur, kada ir kaip vyko: iš kurio namo buvo išvestas į Paneriuose sušaudytas jo tėvas Izaokas Rubinovas, kurį pastata dabartinėje Kalinausko gatvėje suprojektavo jo senelis architektas. Skaitydamas iškart gali suprasti, kad didžiausias Pohuliankos žinomas yra būtent Stanislovas. Jis nusinešė daug paslaptių ir apie šį teatrą, nes jo fenomenali atminis galėjo „restauruoti“ neįtikėtinų detalių. Deja, konferencija vyko jo mirties dieną.

Kalbant apie Holokaustą, man atrodo, kad ta gana plona Stanislovo Rubinovo knygėlė, ar dėl to, kad rašyta Lietuvos žydo, ar dėl to, kad su teatro žmogaus įžvalgumu joje atkreptas dėmesys į psichologiskai labai svarbius dalykus, gali paveikti labiau nei kelis kilogramus sveriančios, kraupią statistiką skelbiančios knygos. Knygos puslapiai ne mažiau įtaigūs nei puiki Daivos Čepauskaitės pjesė „Duobė“, kuriai atsirasti taip pat turėjo įtakos Stanislovas Rubinovas.

noje įsikūrės tarptautinis muzikos ir medijų centras IMZ, o visas mugės programą vainikuoją WOMEX apdovanojimų ceremonija. Beveik 300 stendų turinčioje parodoje savo produkciją ir leidybinius pasūlymus eksponuoja vidutiniškai 700 kompanijų iš 90 pasaulio šalių, vyksta apie 60 koncertų, kuriuose dalyvauja apie 350 atlikėjų iš viso pasaulio. Mugės renginiai šiemet penkias dienas vyksta Velso tūkstantmečio centre (Millennium Centre) ir „Motorpoint“ arenėje Kardife.

Nors Lietuvos kompanijų atstovai jau nebe pirmus metus lankosi šioje keliaujančioje mugėje, pirmą kartą siemt organizuojamas nacionalinis Lietuvos muzikos stendas (*Music Export Lithuania*, stendo Nr. 151, 152) sutelkia aktyviausias šios srities muzikos kūrėjų, atlikėjų, leidėjų, produserių pajėgas. Tarp šiamečių dalyvių – kompozitorius, multiinstrumentininkas, folkloro ansamblis „Vydraga“ ir įvairių world music projektų vadovas Algirdas Klovė; išrašų leidyklos „Sempli-

G. ČESONIO NUOTR.

Pastaruoju metu Kauno teatro gyvenimą labiausiai garsino ne atskiri spektakliai, o Kauno kamerinio teatro organizuojamas festivalis „Monobaltija“. Jo sumanytojas ir meno vadovas buvo Stanislovas Rubinovas. Manau, kad tokiu festivaliu niekas daugiau ir nesuorganizuosis, nes tai buvo „seno“ stiliaus labai geras festivalis. Stanislovo svajonė buvo kviečti atvykstančius menininkus visam festivalio laikui, ir ne tik dėl to, kad jie profesiškai svarbu stebėti kolegų darbus, bet ir dėl spektaklių aptarimų, iki gilių nakties vykstančių ginčų. Kartu su sūnumi Aleksandru jie buvo nepamažinomi kamerinio festivalio vadybininkai. Stanislovas Rubinovas degdamas aistra sėdėdavo ant nedidukės teatro vadovo kėdės. Jis neleisdavo nukrypti į pašalius, jam buvo svarbūs konceptualūs aptarimai. Ir jokių panegirikų. Savo režisorių pastatymu šiame festivalyje nepristatydavo – taip pat etikos sumetimais. Stanislovas Rubinovas puikiai suprato, kad iš kelionės spektaklių gal tiki du yra verti aukščiausiu apdovanojimui, bet suprato ir tai, kad geri kūrinių bei konteksto negzistuoja, apskritai neatsiranda. Todėl jo festivaliai buvo laboratori-

nio pobūdžio, turėdavai ką veikti ir dieną, ir naktį. Rodos, detalė, bet svarbi: Rubinovai apgyvendindavo svečius geriausiuose viešbučiuose, nors trumpam suteikdami teatro žmonėms gyvenimo komfortą, kad visas fizines ir psichines jėgas jie galėtų atiduoti teatro menui.

Per festivalius išaiškėjo ir kita Stanislovo Rubinovo aistra – tekstų analizė. Jei likimas būtų kitaip susiklostės, jei nebūtų reikėję ilgai slapstyti Baltarusijoje savo rankomis iškastuose bunkeriuose, jis galėjoapti žurnalista ar teatro kritiku. Stanislovas Rubinovas jau naktį žinodavo rytojaus naujinias. Skaitė daug rimtos literatūros. Jo komentarių vertimų atžvilgiu ir pačių pjesių analizė stebino profesionalumu. Ne sykį gailėjausi, kad neaprasoto, ką pastebi, ypač grįžęs iš įvairių festivalių. Buvo minimalistas, todėl grafomanija jam negrėsė.

Stanislovas Rubinovas mylėjo Kauną, o Kaunas jis – vargu. Tai ne jo stiliaus miestas. Jis gyveno lyg autsaideris. Negalėjo pakėsti lobizmo, kurį teko stebėti metai iš metų pačiam tamparam nuskriaustu jo dalyviu. Jis kiaurai permatė miesto politinius „éjimus“, pinigų skirstymo mechanizmą, niekada dėl to neai-

manavo. Tačiau labai raudonuodavo, kai sveikinimo kalbos tarptautiniams festivaliui ateidavo sakytis kokia nors netikėtai atsiusta pavaduotoja ar pavaduotojas. Jiems nusišnekėti užtekdavo kelių minučių. Tikriausiai tada galvodavo apie mūsų primityvų mastymą.

Kai kurie kritikai jo nemėgo. Kadai neįtiko keli spektakliai, ir įvyko „skyrybos“. Tik keista, kad vienems laikams. Užtat jis mėgo tokiu „vilkai“ kaip Egmontas Jansonas, spektaklius profesionaliai pakritikuodavo, bet visuomet su didžiule pagarba.

Prieš porą savaičių Stanislovas Rubinovas atvažiavo į Vilnių. Atsiveikinti. Šiandien, žvelgiant į anūko Jorio darytas fotografijas, matai, kad jis į mus jau žvelgė viską žinodamas. Po kelių dienų dar teko kalbėtis telefonu, jis pasakė, kad mes dar būtinai pasimatysime. Jo balsas buvo skaidrus ir įkvėpantis, nors jis suprato, kad liga greitesnė, nei galima numanyti. Stanislovui Rubinovui reikėjo sukurti ne tik teatrą, bet ir gyvenimą, kuris dar jaunam esant iš jo buvo atimtas ne syki.

Daugiau nei šešios dešimtys metų, atiduotų teatro menui, Lietuvos kultūroje paliko ryškią žymę. Vaidmenys dramos ir muzikiniuose spektakliuose, keliolių metų rengtos solinės programos, sulaukusios populiarumo visoje Lietuvoje – jau istorija, tačiau nūdiena dar ilgai jaus Stanislovą Rubinovą, nes jis buvo atskira teatro sistema, veikianti kaip Kauno kamerinių teatrų. Jo dėmesys mažiesiems teatro žanrambs sustekė galimybę į teatro meną žvilgtelti lyg pro didinamajį stiklą, ieškant naujų teatro sielos – aktorių meno – atodangų.

DAIVA ŠABASEVIČIENĖ

Svetur

Muzikos mugėje WOMEX 2013 – Lietuvos stendas

Spalio 23–27 d. Kardife, Velse (Jungtinė Karalystė), vyksta tarptautinė muzikos mugė WOMEX – vienės svarbiausių Europoje etninės, tradicinės ir „pasaulio muzikos“ (*world music*) profesionalų forumų, sudarantis puikias sąlygas pristatyti savo šalies autentiškai ir modernių folklorą, užmegztį naudingus kontaktus įvairiomis kultūrinėmis, sužinotis naujausias pasaulinės šios muzikos srities kūrybos ir industrijos tendencijas. Šiemet mugėje dalyvaujančius Lietuvos atstovus pirmą kartą suvienys nacionalinis stendas, organizuojamas Muzikos informacijos ir leidybos centro.

1994-aisiais Berlyne prasidėjusioje ir kasmet vis kitame Europos mieste rengiamoje mugėje vyksta profesionalų konferencija ir mugėje pristatomų grupių festivalis (*Showcase Festival*), filmų ir vaizdo klipų programa, kurią atrenka Vie-

ce“ vadovė Rūta Skudienė; baltiškos muzikos išrašų leidyklos „Dangu“ ir festivalio „Mėnuo Juodaraigis“ vadovas Ugnius Liogė; tautiškos kapelijos „Sutaras“ ir išrašų leidyklos „Kukū Records“ vadovas Antanas Fokas; didžiausio Baltijos šalyse CD/DVD/Blu-ray laikmenų gamintojo „Bod Group“ atstovai.

Specialiai mugei išleistas CD rinkinys „Note Lithuania – Folk / World“, kuriame pristatomoma gausi šiandienė šios Lietuvos muzikos įvairovė nuo autentiškos liaudies muzikos tradicijos iki modernių jos variacijų, junginių su kitomis pasaulyne muzikos tradicijomis.

Lietuvos nacionalinį stendą mugėje WOMEX organizuoja Muzikos informacijos ir leidybos centras, jį remia Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos gretutinių teisių asociacija AGATA ir Lietuvos autorų teisių asociacija LATGA. Daugiau informacijos apie mugę: www.womex.com.

MILC INF.

Anonsai

Trimitininkas sveikins Lietuvos publiką

Sergejus Nakariakovas, spalio 25 d. 19 val. Vilniaus kongresų rūmų salėje pasirodysiantis su Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru, muzikos kritikų yra pramintas „trimito Paganiini“, o „BBC Music Magazine“ jį tituluoja vienu iš penkių itakingiausių pasaullio trimitininkų. „Manau, kad kiekvieną kūrinių atlkti yra sudėtinga, jei stengiesi jį pagroti tiksliai ir atiduodi visą save“, – atvirauja muzikas. Trimitininko repertuarė ne tik kūrinių, originaliai parašyti trimitui, bet ir įvairios kitų klasikinių kūrinių transkripcijos. Jam padeda ypatinga kvėpavimo technika, naudojama kai kurių pučiamųjų instrumentų atlirkėjų. „Ši technika vadina „cirkuliaciiniu grandiniu kvėpavimu“ ir padeda man atlkti ilgas melodines linijas – leidžia įkvėpti oro nenutrauktą muzikos tēkmę“, – teigia S. Nakariakovas.

Nuo dešimties metų Nakariakovas

éme koncertuoti su įvairiais orkestrais. Šiandien jo pasirodymų laukia daugelis Europos, Kanados, JAV, Japonijos ir kitų pasaullio šalių scenos. Atilkėjas taip pat ištobulino flugelhorno atlirkimo techniką į koncertuose groja šiuo instrumentu.

Vilniaus kongresų rūmų salėje muzikas pasirodys kartu su Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru, diriguojamu Martyno Staškaus. Viešas iš skambesiančių kūrinių – Piotro Čaikovskio Variacijos Rococo tema violončelių ir orkestrui (versija trimitui), kurio aranžuotę parengė solisto tévas. „Nuo tada, kai tévas paraše aranžuotę trimitui, groju ši kūrinių gana dažnai, įvairiausiose pasaullio scenose“, – atskleidė atlirkėjas.

LVSO INF.

Situacinė tēstinio performanso realybė

Doros García paroda naujai atidarytame meno ir edukacijos centre „Rupert“

Laurynas Kemzūra

Kiek paradoksalu rašyti apie menininkės parodą, kurios kūryba sąmoningai vengia apibrėžtumo, priešinasi nuosekliai apžvalgai. Ispanų kilmės kūrėja Dora García (g. 1965 Valjadolidė) kvestionuoja įprastas žiūrovo nuostatas ir lūkesčius, stengiasi perkainoti bei išplėsti meninės patirties išgyvenimo lauką. Rinkdamasi įvairias išraiškos priemones – performansą, instalacijas, skaitymą, klausymą ir žiūréjimą, fotografijas, kino meną, – menininkė surupina tvirtą stebėtojo pamata po kojomis, supindama ir sumaišydama autorius ir žiūrovo vaidmenis, paslępdamas riboženklius tarp meno ir tikrovės. Autorės teigimu, egzistuoja labai tvirtos meninės išraiškos demonstravimo, suvokimo ir komentavimo taisyklės. Šios tvarios meno konvencijos vienodai slegia ir kūrėjus, ir auditoriją, tad menininkė sąmoningai siekia užbėgti joms už akį.

García atstovavo Ispanijai 54-ojoje Venecijos bienalėje (2011 m.), kur sukūrė projektą „Neatitikimas“ (pranc. „Linadegau“). Pristatytas kaip „tēstinis performansas“, jis tėsėsi 6 mėnesius ir buvo sudarytas iš instaliacijų bei ankstyvių autorės darbų fragmentų. Parodą papildė diskusijos apie marginalumą, kuriose dalyvavo įvairiausių disciplinių atstovai. Besišanti ir besiskleidžianti parodos forma siekė panceigtai tai, jog objektas gali būti išskirtas iš visumos. Prieš mus besidriekianti tikrovė atskleidžia tik fragmentiškai, jos visos apčiuopti mums nelemta.

Būtent tēstinio performanso parodą (nuo spalio 8 d.) Dora García pristato ir šių metų liepą Vilniuje duris atvėrusiame tarpdisciplininės edukacijos, rezidencijų ir parodų centre „Rupertas“. Vienas esminių autorės kūrybos bruožų yra realybės sutraukymas (išskaidymas) bei mėginimas jungti tradicinius meno įrankius, ekspreziją su kai kuriais mūsų *kasdieniais iprociais*. Nestebina ir tai, jog keturių pakopų paroda-performans „Europos Jeruzalė“ prasideda dviejuose darbais – „Žalias durys“ („The Green Door“, 2013) ir „Tremitis“ („Exile“), kurie jungiasi ir eksponuojami vienu metu (kiti darbai bus pristatyti vėliau).

Instaliacija eksponuojama pailgoje erdvėje (galerijoje), kurią iš vienos pusės užbaigta mūrinė, iš kitos – stiklinė siena, atverianti vaizdą į Valakampių gamtovaidžį. Patalpos centre, sienoje – žalias durys, o iš po jų bei šalimais sumesta krūva laiškų. Jie ir yra ta kasdienybės dozė, patenkanti į meninio kūrinių kūną. Paroda minimalistinė. Gali kilti klausimas – ar tai viskas, ką čia galima pamatyti? Esu tikras, kad daugelis lankytogų tiesiogine žodžio prasme mėgino praversti žališias

„Rupert“ pastatas

J. LAPIENIO NUOTRAUKOS

paralelė su šiuolaikinio žmogaus dinamiška, tiršta ir neretai chaotiška kasdienybė? Ar autorė šią tremtį nudažo vien tamsiomis spalvomis? Ar išėjimas iš namų nėra tai, ką turi išgyventi kiekvienas kūrėjas? Atsakyti naujai išklausimą turėtų pakuždėti ne bet kokios, o žalios durys.

Durų įvaizdis turi stiprų metaforinį užtaisą. Galima duris atverti gražesniams rytojui, jos gali būti užtrenktos prieš nosį, galima tarpduryje prisipausti pirštą arba užverti duris iš kitos pusės (T. Elsaesser. Kino teorija: įvadas per juslių prismę, *Kinas kaip durys – ekranas ir slenktis*. Vilnius: Mintis, 2012). Žalių durų įvaizdžiai ryškūs grožinėje literatūroje. Mildred Benson romane „Kitapus žalių durų“ slidinėjimo kurorto likimas sprendžiasi už paslaptingų žalių durų, pro kurias gali įeiti tik kviečtiniai svečiai. Herberto George Welloso pasakojime „Durys sienoje“ autorius tūria estetikos ir mokslo santykį, sudėtingą pasirinkimą tarp šių sričių. O. Henry apsakyme „Žalias durys“ aprašo paslaptingą privatum klubą žaliomis durimis, anapus kurių laiminga minia groja pianinu, rūko ir linksminasi. Aldouso Huxley knyga „Suvokiomo durys“ mus nubloškia į sąmonės

ribų išplėtimo galimybų paieškas, svaiginančias vizijas, neįtikėtinus potyrus, haliucinacijas – visiškai kitokį naują pasaulį.

Šie literatūriniai ženklai suteikia parodai gylio ir primena, jog kiekvienos užvertos durys atveria naujas duris. Durų įvaizdis tarsi atliepia autorės siekių ištrinti aškias ribas tarp žiūrovo vaizduotės ir realybės. Durys simbolizuja ne tik perėjimą iš vienos fizinės erdvės į kitą, bet ir slinkti nuo vienos ontologinės plotinės ar psichinės būsenos į kitą. Galima sakyti, kad parodoje žaliosios durys žymi perėjimą iš empirinio, matomo, tikro pasaulio į sąmonės, vaizduotės, fikcijos karalystė.

Antroji parodos dalis taip pat bus sudaryta iš kelių situacijų: „Išvarguosi knygų“ („Exhausted Books“) veiksmas suksis aplink James'o Jayce'o ir Toros skaitymą, „The Sighthome Score“ interpretuoja filosofo, psichoanalitiko Jacques'o Lacano XXIII seminarą, kur svarbūs skaitymo formų arba kūno išraiškos skirtumai. Trečiojoje dalyje „Kurdingsta ženklai, kai pasakojimas baigiasi?“ („Where Do Characters Go When the Story is Over?“) vyksta improvizuotas atlikėjo ir personažo pokalbis. Autorės kūryboje itin

svarbū vaidmenį atlieka įvairiapusių domėjimasis kalba. Kalba čia – tai galimybė rastis įvairoioms bendruomenėms, slaptiems kuriančių žmonių rateliams, erdvė veiksmui kaip realybės konstravimo ir „išvertimo“ procesui. Tai kartu įrankis išreikštį tam, kas neišsakoma – poezijos sfera. Menininkės darbų dalimi tampa ne tik įvairių rašytojų, filosofų mintys, bet ir ju pačių knygos kaip vaizdinės priemonės.

Dora García į vieną kūrybinę puota „sukviečia“ filosofus, rašytojus, aktorius, kino kūrėjus, šiuolaikinius menininkus. Šiuo požiūriu jai, ko gero, daug artimesnis platonizmą bandęs apversti Gilles'is Deleuze'as. Iš Nietzsche's perimtą misiją Deleuze'as suprato kaip bandymą atsakytini hierarchiškai suvokiamos tikrovės sampratos (daiktai tėra tobulų idėjų šešliai), permastytų ir kvestionuoti tikrovę, kuri suvokama kaip rišli visuma. Deleuze'o teigimu, filosofas yra kūrėjas, kuriantis konceptualias sąvokas, o filosofijos nereiktų supriešinti su literatūra (G. Deleuze. *Literature and Life*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997). Tiek filosofams, tiek menininkams būdingas vienodai intensyvus mąstymas.

Regis, Dorai García artimas (postruktūralistinis) mąstymas, pasakojimo neužbaigtumo akcentavimas – meninė išraiška atskleidžia kaip neapibrėžti mainai tarp žiūrovo ir meno objekto. Toks mąstymas stengiasi žiūrovui suteikti aktyvesnį vaidmenį. Paroda „Europos Jeruzalė“, sukurta būtent meno centro „Rupert“ atidarymui, yra tik įžanga, o numatytos ketvirtosios parodos dalies tikslas – reflektuoti Vilniaus kultūrinį palikimą, ypač daug dėmesio skiriant bibliotekoms, knygoms, skaitymui, rašymui ir pasakojimui. Kodėl gi Vilnius bent trumpam negalėtu vėl tapti Europos Jeruzale?

Paroda veikia iki gruodžio 13 d.
Meno ir edukacijos centras „Rupert“
(Meškeriotojų g. 33, Vilnius)
Dirba pirmadieniais–penktadieniais
10–18 val. arba susitarus

Miesto istorija skaičiuojama metrais

Paroda „Laisvės alėjos architektūra: tapatybės ženklai“ VDU galerijoje „101“

Gintarė Krasuckaitė

Nors dabar įprasta informaciją matuoti baimis ar megabaitais, ši kart ją matuosime metrais. 1620-yje nufotografuotų miesto metru tūno įvairialypės patyrtys: istorinės, socialinės, emocinės. Ši atvaizde užfiksuota atkarpa saugo tai, kas paklupo į kadrą pradedant nuo 1847 metų, net ir tai, ką bandyta ištrinti. Kickvienas įvykis čia kuria vis kitas prasmes ir ryšius. Nepaliaujamas miesto vystymasis, patyrtys, tradicijų formavimasis – apie tai kalbama Architektūros ir urbanistikos tyrimų centro organizuotoje parodoje „Laisvės alėjos architektūra: tapatybės ženklai“.

Iš pirmo žvilgsnio mažoje Kauno VDU menų galerijos „101“ erdvėje esanti paroda atrodo kiek perkrauta, tačiau apžiūrint vieną nuotrauką po kitos, skaitant eksponuojamas citatas apie Laisvės alėją parodos tirštis tampa privalumu – taip sukuriamas emocinis ir idėjinis intensyvumas, kuris padeda keliauti Laisvės alėjos vaizdiniais bei jų sukeliamais potyriais.

Pirmą kartą viešai eksponuojamose nuotraukose užfiksuoti architektūriniai Laisvės alėjos objekta, taip pat jau nebeegzistuojantys pastatai. I kadrą pateko ir kasdienės miestiečių gyvenimo akimirkos. Nežinomo autoriaus fotografijos buvo rastos Kauno technikos universiteto Architektūros ir statybos instituto archyve. Laisvės alėjai skirtą dokumentinę vaizdinę medžiagą papildo mintys iš periodinių leidinių.

Šeštajame dešimtmetyje padarytos nuotraukos buvo skirtos urbanistiniams tyrimams, jomis siekta užfiksuoti bei įvertinti tuometinę Laisvės alėjos architektūrą. Tai patvirtina dažnoje nuotraukoje figūruojantis berniukas, padedantis įvertinti pastatų dydį. Stebina tai, kad parodoje eksponuojamos nuo-

dėniškos kultūros atvaizdus. Keliaudamas kartu su ekspedicijomis jis fiksuoavo vietinių genčių narius, ritualus bei buitį. Tačiau žiūrint į minėtojo autorius darbus šiuolaikinio žmogaus akimis, fotografijose analizuojami ne tik ir ne tiek antropologiniai faktai, kiek santykis su pozotju, jo laikysena ir tokiai nuotraukų

nā. Pasitempę, besiilsintys, atspalaidavę, skubantys, stebintys prospektą gyvenimą, – regis, tokius pačius žmones matome ir šiandien, tačiau kuo skiriasi dabartinių ir ankstesnių kartų santykis su Laisvės alėja?

Sovietmečiu Laisvės alėjos tarpu-kario architektūrinis palikimas vis dar veikė kaip atimto valstybingumo liudijimas. Šiomis dienomis galime jausti Kauno, kaip laisvo ir individualaus miesto, renesanso laukimą. Tačiau lyginant emocinį santykį su pagrindine gatve tada ir dabar, skirtumas nėra pernelyg kontrastingas. Ekspozicija atskleidžia, kad galima užčiuopti Laisvės alėjos patyrimo tėstinių įvairiaisiai laikotarpiai.

Šiuos ryšius formuoja miestietiško gyvenimo tradicija. Juk ir dabar, kaip ir tarpukariu, netrūksta nei „modernių nudažytų panų“ nei „šimtų pui-kių automobilių“. Ši naujamiesčio dalis susiformavo kaip bendravimo, socialinių ryšių eksponavimo erdvė, čia miestiečiai parodo savo statusą.

Laisvės alėja – vieta, kurioje visados verda gyvenimas. Tai arterija, kuria cirkuliuoja pagrindiniai oficialūs ir neoficialūs renginiai. Ši gatvė veikia kaip miesto metomijima.

Kauno Laisvės alėja pasižymi eklektiškumu, o kartu ir vientisu-mu-skirtingų laikotarpų pastatai žymi vis kitą miesto raidos etapą, kuria vientisą miesto pasakojimą architektūros kalba. Parodoje eksponuojamos nuotraukos pastatų, kurie stovėjo dabar jau nugriautus universinės parduotuvės „Merkurijus“ vietoje. Būtent architektūrinė ob-

jektų statomas ir griovimas įprasmi-na Laisvės alėjos erdvės reikšmes bei jų kaitą. Pastatai, liudiję miesto bei valstybės klestėjimą, neretai trinami iš žemėlapio.

Kaip teigia Kristina Sabaliauskaitė: „Kaunas – buvęs pirklių, buržua, nuvoris, art deco, charlestono ir restoranų kabaretų, didelių limuzinų, išpudingų bankų ir dailių vilų, storų cigarų ir fabrikantų, apskritai – amerikietiškosios svajonės miestas.“ Vietoje klestėjimo laikotarpį primeinančių pastatų išauga priešingą santiavarką įkūnijantį architektūrinis grioždas – „Merkurijus“, savo pavadinimu transluojantį sovietinės ideologijos galias ir veržimasi kolonizuoti net kosmosą. Galiausiai ir minėtasis simbolis nugriaunamas – komunizmo palikimą ketinama pakieisti vakarietiskas idėjas atspindinčiu pastatu. Šios ir panašios kardinalios transformacijos vyko itin sparčiai. Todėl apie Laisvės alėją galime galvoti kaip apie visuomeninių ir socialinių tendencijų atspindį.

Parodoje Laisvės alėja įprasimi-na kaip dinamiškas ir savaip pastovus atminties bei tradicijų vienetas. Išėjus iš galerijos apima jausmas, kad vieta parodai taip tinka ne tik todėl, kad sutampa su parodos objektu – visai netoli eksponuojami miesto ateities pastatų projektai ir vizijos „Laisvės impulsai“.

Paroda veikia iki lapkričio 1 d.

VDU menų galerija „101“

(Laisvės al. 53, Kaunas)

Dirba pirmadieniais–penktadieniais 11–17 val.

Ekspozicijos fragmentas

AUTORĖS NUOTR.

traukos pirma buvo skirtos moksli-niams tikslams. Po šešių dešimtmecčių tuo se pačiuose vaizduose atsiranda nauja emocinė ir meninė plotmė. Ją kuria asmeninis miestiečio santykis su Laisvės alėja, laiko distancijos poveikis atminciai.

Nežinomo autoriaus nuotraukas bei jų vertės traktavimą galima lyginti su Edwardo S. Curtiso (1868–1952) darbais. Per Amerikos eks-pansiją jis fotografavo indėnus, siekdamas išsaugoti autentiškus in-

sukeliami jausmai. Besikeičianti kul-tūrinė, socialinė aplinka dabar leidžia žiūrėti į Edwardo S. Curtiso nuotraukas kaip į mistiško, kartu ir netolimo laikotarpio liudijimą.

Fiksodamas pastatus tuometiniame Stalino prospektے nežinomas autorius galėjo jaustis gana laisvai, per daug negalvoti apie ideologi-nius viešo vaizdo reikalavimus. Ne-sistengdamas pabrėžti jokių meninių ar asmeninių gyvenimo aspektų, fotografas fiksavo kauniečių kasdie-

Mišlingi ritualai

ATKELTA IŠ 1 PSL.

ir Asta Vaičiulytė) matytą Lea Por-sager darbą „Kaip programuoti ir naudoti T-F“.

Savivokos ir aplinkos konstravimo sąryšius atskleidžia grupės AVPD penkių koncentrinės dalių objeketas „Užuolaidų kambarys“ (2011), kuris dėl jaučiamo siužetinio prado ir galimybės paklaudžioti „rūke“ sulaukė itin didelio parodos lankytųjų dėmesio. 1997 m. grupė įkūrusi menininkus – Aslaką Vi-bæką ir Peterį Doessingą – nuolat domina žmogaus ir erdvės percep-cijų problematika, kuria perteikia pasitelktos vaizduojamųjų menų, architektūros, tikslų ir humanitarių mokslų sisteminių jungtys. Tai matyti ir naujausiai jų kūrybos cikle „Klostės“ – ritminiai paveikslai sudėlioti iš vertikalių balto popieriaus juostų, kurios metodiskai skrodžia erdvę lyg į koncentruotą vieną surinkti visi Lucio Fontanos drobių pjūviai. Šios elementariomis prie-monėmis sukurtos kompozicijos perteikia gan sudėtingą optinę iliū-

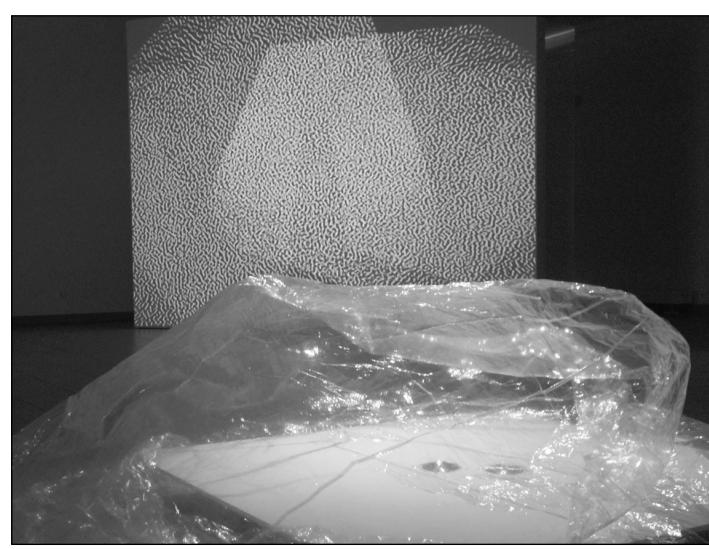
ziją su virpančiais šviesos šuorais. Deja, pora parodoje rodomų „klos-tūcių“ neatspindi ciklo visumos po-veikio. Tarp grupės kūrinii virtua-lojoje ekspozicijoje labai patrauklūs pasirodė AVPD „šviesotyros“ dariniai – naujausi objektais ir instalacijos.

Manau, kad netradicinės tapybos gerbėjus malonai nudžiugins Tove Storch šilku aptrauktų „dėžių“ instalacija „Be pavadinimo“ (2008), kurioje autorė jai būdinga maniera derina minimalistines formas ir tapybinius glotnaus paviršiaus efektus. Greta eksponuojamas lazerinio spaustintuvo piešinys ant sulankstytą lapo liudija apie T. Storch dominančią daugiasluoksnę perregimą šviesą. Ši tendencija ypač žymi naujausiuose menininkės konstruktuose.

Marie Soendergaard Lolk objek-tų plastika stebina daiktų liejinių ir išpaudų gausa, laisvo, chaotiško vaizdinio „irėminimu“, išryškinančiu suvaldyto atsitiktinumo įtaigą. Prigimtinį medžiagos savybių pa-

jauta, žodžio paveikslė galia, orga-niška spalvų ir formų jungtis su-kuria virtinę dvimatės ir trimatės erdvės paradoksus, kai visas plokštumas pradedi suvokti iliuziškai. Neoekspresionistinės dvasios dau-giakalbiai kūriniai yra grynoji at-svara visiškam menininkės uždarumui, kurį tik mistifikuoja jos kūriniai nuorodos „Be pavadinimo“ ir tyla apie save ar kūrybą asmeninėje sve-tainėje.

Troels Sandegaardo „Kvėpuojantys grindų objektais“ (2013) ir „Autoportretas“ (2013) be atskiro pasiūlymo, manau, taip pat lie-ka tik iš dalies pažinūs. Menininkas nuolat „sužmogina“ konkretiā erdvę, pasitelkdamas specialią įrangą. Todėl iš pirmo žvilgsnio fizikos pa-mokas primenančios pripučiamos polipropilenų palapinės galvoje pa-mažu virsta kvėpuojančia sale arba „Titaniko“ plaučiai. Ši gyvo pastato išpūdži ypač sustiprina virtuali me-nininko kūrybos ekspoziciją, kur ro-domi keli panašūs „kvėpuojančios“

Troels Sandegaard, „Kvėpuojantys grindų objektais“. 2013 m.

sienos objektais. Žmogaus, kaip dva-sinio statinio, idėja plėtoja ir šildomas, kūno temperatūrą palaikeantis betono luitas, kurio plotas lygus au-toriaus kūno paviršiu.

Nuolat kintančią optinę viziją, kuri tiesiogiai įtraukia žiūrovus, kuria Marie Koelback Iversen, pa-sitelkusi juodų ir baltų raštų kaleidoskopinę rato kompoziciją. Projek-tuota ir susintetinta geometriniai formų kaita savotiškai hipnotizuoją.

Paroda dėsningai atskleidė šian-dieniame mene aktualias, projek-tuotas erdvės apibrėžtas savivokos galimybes. Naujų aplinkos transfor-

mavimo ir percepcijos variacijų lauk-tume ir būsimose profesoriaus Hen-riko B. Anderseno ir VDA studen-tų ekspozicijose. Juolab jo darbo kryptį puikiai atspindi viename iš gyvenimo aprašymu pasirodžiusi in-formacija, jog jis šiuo metu dėsto ne skulptūros, kaip esame įpratę sakyti, o Konceptij, laikinumo ir erdvės menų katedroje (Department of Concept, Temporality and Space).

Paroda veikia iki lapkričio 2 d.

VDA galerija „Titanikas“

(Maironio g. 3, Vilnius)

Dirba antradieniais–šeštadieniais 12–18 val.

Mažojo princo nuotykiai

12-ojoje Lione šiuolaikinio meno bienalėje

Virginija Vitkienė

Turtinga kūrybingumu (ir ne tik) 12-oji Lione bienalė pasitinka lankytojus smagia citata: „Mažasis princas tarė: „Papaskok man istoriją“, ir poetas nupiešė piešinį.“ Iškart pakėlė nuotaiką! Vėl prisiminiau vieną pirmųjų garsiosios A. Saint-Exupéri knygos puslapių puošiantį „skrybėlę“, kuri išties yra ne skrybėlė, o dramblį prarijės smauglys, paveikslėli. Menas kaip nuotyklis, kaip grįžimas į vaikiškai skaistū smalsulį, kaip pasakojimas ir istorija – tokia pagrindinė šios bienalės, veikiančios antrame pagal dydį Prancūzijos mieste iki šių metų pabaigos, intriga. Bienalės meno vadovas Thierry Raspail teigia nemanantis, jog šiuolaikinį meną įmanoma apibrėžti kokia nors konkretybe, aiškia tema, viena linija. Apžvelgdamas renginio kryptis nuo bienalės įkūrimo, jis atkreipia dėmesį, jog su šia (12-a) bienale baigiasi ketvirtasis idėjinis ciklas. Pirmos trys bienalės (1991, 1993 ir 1995 metais) sukonspiešė „istorija“, kitos trys (1997, 1999 ir 2001) – apie „globalumą“, dar vėlesnės (2003, 2005, 2007-ųjų) eksploratyvaus laikinumo temą, o paskutinis ciklas remiasi „perdavimo“ ar „perėmimo“ (*transmission*) idėja. Kvietasis 2013 m. Lione bienalės kuratorius Gunnaras B. Kvaranas šią perdavimo mintį išplėtojo vizualaus naratyvo kryptimi, pavadinamas parodą „Tuo metu, staiga ir tada“ – žodeliui, kurias pradedamas, tēsiamas ir apibendrinamas pasakojimas, rinkiniu. Nors, rodos, nieko nauja nebeįmanoma pasakyti apie naratyvumą mene arba meno kūrinio naratyvumą, kuratorius išmaišė atokiausius pasaulio kampelius (šalia prancūzų yra Afrikos, JAV, Kinijos menininkai) ieškodamas naujų pasakojimo formų. Gunnaras B. Kvaranas akcentavo ne grynaį kūrinio naratyvumą (kas, kaip jau užsiminiu, būtų nuobodoka), bet (naujus, kitočius, aktualius) būdus, kuriais pasakojimai kuriami.

Dominuoja aukštų technologijų galimybes demonstruojančios ir vaizdo instalacijos. Būdinga tai, kad projekcijos nebemėgsta tuščios baltos sienos – jos perkeliomas ant galerijon atgabento dykumos smėlio kauburio (Gabriela Fridroksdotir, Islandija) (vizualumo efektas ypatingas!), audeklo skiaučių, polietileno, kampu sustatytų stiklų, taip trigubinant vaizdus (Neil Beloufa, Prancūzija), netgi ant dūmų. Pastarasis atvejis naudojamas Prancūzijoje gimusio, Niujorke gyvenančio menininko Antoine'o Catala instalacijoje „Vieną kartą...“, išskiriančio ypatingu dėmesingumu technologinėms naujovėms. Pro garų debesis transliuojamas vaizdas ant sienos įgyja netikėtų gamtos stichijų vaizdinius. Tačiau giliau įsiminė kitas technologijų naudojimo atvejis – menininkės Louise Prouvost (g. Prancūzijoje, gyv. Londono) instalacijos „Prieš pries“ ir „Po po“.

Bjarne Melgaard, „Be pavadinimo“ fragmentas. 2012 m.

Žingsniuodama pirmuoju kūriniu – žalia šviesa nutiekstais labirinto užkaboriais, kuriuose gausu sugestiviu, nuoautomis paremtų objektų, esi kryptingai pasukama link antrosios instalacijos – tai uždara erdvė. Juodoji skylė, – pamaniu užėjusi į visiškai tamšią patalpą, persmelktą garinės pirties kvapeliu. Tylus pasakojamas tekstas patalpos kampuose, matyt, sklindantis iš kolonelių, sudarė išpūdį, kad tai garso ir kvapų instalacija. Nemėgstu nesvarumo būsenos, tad norėjau nerti atgal, bet staiga prasidėjo tikrasis veiksmas, kurio metu pasijutau lyg teatro scenoje, kur pakampius ir smulkias detales kruopštus operatorius apšviečia pagal jam vienam žinomą scenarijų. Juodoji patalpa buvo pilna įvairiausią daiktų ir objektų, apšviečiamų labai tikslingai, pasakojimą papildant videoinstallacijas, seno telefono aparato skambesiui, muzikos inkliuzaus. Stebinome tik kūrinio įtaigumas ir technologinis jo īgyvendinimo mechanizmas. Tiesiog kėlė nuostabą, kad jis veikė būtent taip, be jokio operato-

riaus ir be techninių trukdžių (parodas rengiantys ir susiduriantys su programuotomis technologijomis asmenys supras, ką kalbu, mat vienoje iš instalacijų vietoj projekcijos radusi lentelę „atsiprašome dėl techninių nesklandumų“ nuoširdžiai atsikvēpiai, buvo malonus, kad taip nutinka ne tik Lietuvoje pristatomose parodose). Gaila tik, kad toje erdvėje negalėjau fotografuoti – buvo aklina tamša ir nežinia, kurioje pusėje sulauksi šviesos srauto. Bet ir pamiršau apie galimybę fotografuoti, tiesiog dalyvavau istorijoje. Manau, kad Louise Prouvost instalacijoje ypač ryškiai suskambėjo kuratoriaus išsakytas pasakojimo būdo aspektas.

Lione bienalėje šiemet pristatoma nemažai itin žinomų ir ryškių menininkų (Erro, Yoko Ono, Alain Robbe-Grillet, Robert Gober, Jeff Koons, Matthew Barney), bet labai daug dėmesio skirta ir jaunajai menininkų kartai. Dominuoja gimusieji XX a. 8–9-uoju dešimtmeciais, o tai gana neįprasta praktika bienalėi. Kartu su jaunatviškumu akivaiz-

džios ir naujos vaizdų perteikimo strategijos arba „būdai“: triukšmingos daiktais ir garsais instalacijos, kičo užaštrinimas, kultūrinė eklektika, pigių medžiagų ir šukšlių naujodėjimas, erotikos, seksu (kartais pornografijos paribiuose), smurto vaizdinių gausa. O turinio prasme vyrauja ne nuoseklia istorija, bet fikcijos, veikėjų vaidmenų sukeitimai, istorijų iš skirtingų šimtmecijų suplakimas. Sugrįžtant prie žinomų menininkų, kurių pristatymo parodos formos dažniausiai jau būna kanonizuotos arba spėtos stereotipi, paminėtina, jog Lione ši kart išties naujai suskambo Robertas Goberis. Trijuose pereinamuose kambariuose jis pristato po vieną „lėlių namo“ maketą. Du – amerikietiško tipo kelių aukštų su mansarda namai su pjūviais skersai pastatai (kad matytų vidaus gyvenimas), o trečias – gotikinės katedros nudengtų stogu (ir, turiu paminėti, – meniškai pridergtu interjeru). Tik nuodugnai patyrinėjus anotaciją paaikšėja, kad menininkas demonstruoja du „lėlių namus“, kuriuos sukūrė savo karjeros pradžioje, kai dirbdavo juos pagal užsakymą. Trečasis – šiai metais sukurtas objektas (arba objektas). Tokiu gestu jis prigresina kylančio ir pripažintu menininko statusu įtampas, šaržuoja pats save, nebijo prispėjinti kūrės „ne meną“ vardan uždarbio, o kartu po 30-ies metų „jmeninė“ amatininkiskus objektus vien dėl savo šiandieninio statuso.

Videomene, kurio tikrai gausu parodoje, vyrauja Lietuvoje kol kas dar neįprastas animavimas ir efektų gausa. Romantiškų ar dokumentinių, subjektiviosios istorijos videoinstallacijų Lione bienalėje ir su žiburiu nerasi. Skaitmeninis 3D efektais sukurtais apuokas čia pasakoja savą orakulišką istoriją (Ann Kiselegard,

Norvegija, Danija), dvigubo animeuoto vaizdo efektus naudoja Hi-raki Sawa (Japonija, JK), iliuzines projekcijas pasitelkęs veidrodžius sukuria jau minėtas Antoine'o Catala, kičo ir „pigios“ erotikos deriniai su animuotais intarpais žiūrovą glumina Petra Cortright (JAV) videoinstallacija, kurios vaizdų gausoje vienam iš ekranų šalia gašliomis pozomis „besirangančiu“ mergelių sušmėžuoja vienaragis. Itin paveikus (sukrečiantis) vizualiai – Ryano Trecartino ir Lizzie Fitch (JAV) videokūrinys, kuriam kontempliuoti (nuo kurio šiurpti) jūnimo vakarėliams pritaikyto baro stiliumi menininkai įtengė visą patalpą. Sėdėdamas ant bāro kėdžių, fotelių ar net sofų čia gali stebeti socialiniuose tinkluose platinamas pa-auglių ar transvestitų ekshibicionimo formas (tiesa, šiame kūrimyje – režisūtės, ir būtent dėl tos režisūros darosi dar nejaukiau). Keletas videokūrių vis dėlto nurungė kitus savo forma (pasakojimo būdu), o tiksliau – turinio ir formas nesuderinamumu. Tai skandalingojo Matthew Barne (JAV) ir koncepcionaliojo Vaclavo Magido (Rusija, Čekija) videokūriniai, kurie abiem atvejais pristatomi ne savarankiškai, o kaip instalacijos dalys. Amerikietiščių menininko darbe pora teatrališkai apsirengusių ir antžmogius menančių būtybių, įbriedi vandenin, šaltakraujiškai pjaustinėja vienas kitam kojas, atplėsdami raumenis nuo kaulų ir sausgyslių: pjaustymo technologija tokia pati, kokia naujodama banginiams ir delfinams pjaustyt. Videofilmas rodomas didžiulio objekto, padengto banginio taukais, galvūgalyje. Vaclavo Magido filmas yra jo paties sukurto istorijos (išrašytos spausdinimo masinėje KGB raporto stilistika) apie Goethe's, Schillerio ir Hölderlino susitikimą 1794-aisiais ir 1973 metų sovietinio filmo „Septyniolika pavasario akimirkų“ kadru koliažas. Kūrinys giliai intelektualus, daugiasluoksnis, išryškinantis ideologijos sąsajas, kad ir kokia ideologija būtų – estetinė ar politinė.

Iš Lione bienalės parodų salių, kurių daugybės čia paminėtų ir neaptartų kūrinių turinio tekstuiniu pasakojimu neatskleisi, noriu sugrįžti prie A. Saint-Exupéri piešinio. Rašytojo kritikuoti suaugusieji niekaip negalėjo jo veikėjų piešinyje atpažinti smauglio, prarijusio dramblį. Skrybėlė – stereotipinis, pirminis ir kasdienis vaizdinas – jiems buvo suvokiamas kaip aksiomą. Ir tik atidžiau, kitaip, kitaip būdais iš piešinį išsižūrėjė stebėtojai atrastavo tikruosis jo veikėjus ir jų nečiuktiną istoriją. Išties nemaža dalis kūrinių šiųmetinėje Lione bienalėje atradė būda, kaip atrakinti suvokėjo fantaziją, ir paveikliai atskleidė, kad kūrinių yra tekstas, pasakojimas ir istorija.

Antoine Catala, „Vieną kartą...“ fragmentas. 2013 m.

AUTORĖS NUOTRAUKOS

www.biennaledelyon.com

Dokumentininkas – tai anonimas

„Nepatogaus kino“ viešnia Marina Razbežkina

Režisierė, scenaristė, prodiuserė, dėstytoja, žurnalistė Marina Razbežkina 1971 m. baigė Kazanės universitetą. Razbežkinos filmai rodyti pušimtyje Rusijos ir užsienio kino festivalių, kur pelnė dešimtis apdovanojimų. Režisierė veda dokumentinio kino seminarus „Photoplay“ kino mokykloje. Festivalyje „Nepatogus kinas“ Marina Razbežkina pristatys bendrą savo ir dešimties auklėtinų filmą „Žiema, bék iš kiemo!“. Susitikimai su Marina Razbežkina vyks „Skalvijoje“ (26 d. 16.15), „Multikino“ (27 d. 15.30), jos kūrybinės dirbtuvės – LMTA, Šoblės kino klube (28 d.). Pateikiam režisierės apmąstymus apie dokumentinį kiną, parengtus pagal tektus, 2010 m. išspausdintus žurnaluose „Scans“ ir „Bolšoj gorod“.

Penki draudimai

Aš draudžiu naudoti muziką. Tai vienas pagrindinių draudimų. Muzika gali skambeti iš koki noris šalutinio, kuris yra nufilmuotas. Tarkime, žmogus važiuoja mašina ir klausosi muzikos. Bet jis neturi būti fonas, neturi vesti siuzeto, emociškai palaikti vaizdo. Tai nereiškia, kad muzikos apskritai negalima naudoti. Muzika galima naudoti, bet tik tada, kai jau moki be jos apsieiti. Yra režisierų, kurie visai nenaudoja muzikos, ir ne tik dokumentiniame kine. Jų vis daugiau. Kas vyksta su muzika, ypač dokumentiniame kine? Dvidešimt metų derlius buvo nuimamas, vaizdų fone skambant Mozarto 40-ajai simfonijai ir Sviridovo „Laikas, pirmyn“. Viskas labai gražiai sumontuota. Paskui buvo neįmanoma klausyti Mozarto – prieš akis iškart iškildavo derliaus nuémimas. Tod pirmas draudimas: reikia išmokti apsieiti be tų emocinių ramentų. Pabandykite gauti emociją iš realybės. Ir ką nors suprasti apie ritmą, nesigriebdami muzikos pasuferavimą.

Antras – tiesioginio sinchrono, kai žmogus kalba tiesiai į objektyvą, draudimas. Negalima gauti informacijos, pasitelkus sinchroną. Pabandykite padaryti taip, kad žmogus jums ką nors praneštų pasitelkę ritmą, judej, ką tik nori, bet ne žodžius. Jei bandote gauti informaciją pasitelkę sinchroną, dažniausiai gaunate į tiesą panašią informaciją. Tai nereiškia, kad žmogus meluoja. Jis net mano, kad sako tiesą, jums reikalina tiesą. Jis nuskaito jūsų net neišreikštus pageidavimus ir dovanuoja jums jūsų pačių lūkesčius. Toje per sinchroną gautoje informacijoje, kad ir ką būtų keista, daugiau yra jūsų, o ne herojaus.

Dar vienas draudimas – užkadrinio teksto. Daugiausia tai manipuliavimas žiūrovu, vaizdo baimė, autoriaus beižgišumas.

Neleidžiu dirbtu su transfokatoriumi. Televizoriuje gana dažnai matote, kaip kamera priartėja arba nutolsta. Kamera dažnai priartėja prie veido, paskui rodo rankas, batas ir t.t. Transfokatorius leidžia ne-

nutraukiant filmavimo padidinti vaizdo stambumą, atsitraukti arba sumažinti stambumą. Geras kino operatorius dažniausiai naudojasi diskretiška optika. Vienu objektyvu, kitu objektyvu, trečiu objektyvu. Mūsų studentų kameros dažniausiai nebrangios, jų optikos negalima keisti, todėl aš siūlau prieti arčiau herojaus, kad būtų nufilmuotas stambus planas, arba pasitraukti toliau bendresniam planui. Būtina absoluciūai tiksliai jausti, koks stambumo kadro jums reikia konkrečiu momentu. Su transfokatoriumi tai neįmanoma, juo jūs „šliaužiote“, prarandate ryškumą, pradate jį tikslinti, o tai papildomas purvas ir neaiškus kadras.

Draudžiame naudoti stovą. Stovas jums padės nufilmoti gerą statiską kadrą, bet jūs tapsite nejudrus ir pastebimas. O žmogus su kino kamera turi išmokti būti nepastebimas, nematomas. Tai – ne paslėpta kamera, ji pas mus taip pat uždrausta. Žmogus turi žinoti, kadyra filmuojamas. Tapti nepastebimam galima ir kai kamera už kelių centimetru nuo žmogaus veido. Kai save apsupate daugybe technikos, – turite stovą, už jūsų apšvietėjas, garso operatorius, – tampate svarbiausias. Bet jūs turite pasitraukti į antrą planą. Jūs nėra, jūs neegzistuojate. Egzistuojas tik herojus ir su juo susijusios situacijos. Kad to pasiekumėte, turite tapti visai nematomas. Todėl atsisakome visko, lieka tik kamera. Mažos skaitmeninės kameros gali padaryti jūs nematomus. Turite pasiekti, kad kamera taptų jūsų rankos tėsiniu.

Ideali kino dokumentininko situacija tokia: jis turiapti anonimiškas lyg viduramžių ikonų taptojas, kuris nepasirašinėjo savo darbų, nes svarbus pasaulis prieš jūs, o ne jūs pats. Žinoma, tai idealas, kurio sunkū pasiekti, nes dabar reikia turėti

„Žiema, bék iš kiemo!“

vardą, kuriam bus skirti pinigai. Bet filmavimo aikštéléje jūs neturi te elgtis kaip didis menininkas. Kai kurie režisieriai mano, kad galima pasukti gyvenimą atgal. Štai praėjo žmogus, bet praėjo kažkaip ne taip. Režisierius bėga, stabdo jį, verčia eiti kitaip. Atrodytų, menknickis, bet jis daug pasako apie režisierių ir būsimą filmą. Anksčiau dokumentiniam kine žmonės, kurių prašoma praeiti pro kamerą, vadinti „praeinčiais pro šalį“ („prochody“). Juos lengva atpažinti. Išduoda nugara. Nugara aiškiai pasako,

gui nereikia visko aiškinti – jo galva liaujasi dirbtu. Todėl pirmą pusmetį mes nemokome nei operatoriaus meno, nei montažo teorijos. Labai svarbu, kad kiekvienas pradėtu išradinėti savo dviratį, pats sau atrastu tam tikrus dėsnius ir tada po pusmečio gimsta visai sąmoningi klausimai dėstytojams.

Po to, kai sukūrēme savo sistemą, nuvažiavau į Ameriką ir pamačiau, kad dauguma kino mokyklų panasių į mūsų. Jie pradeda mokyti nuo dokumentinio kino, net ir tuos, kurių vėliau nori kurti vaidybinių. Kaip ir pas mus, jie perpranta visas kino specialybes: režisierius gali pabūti ir scenaristu, ir operatoriumi, ir garso operatoriumi, ir montuotoju. Visa tai labai svarbu. Man atrodo, kad iš pradžiu reikia igyti savą žvilgsnio optiką, kuri padės žiūrėti į realu pašaulį, ir tik paskui užsiimti saviraiška. Šiandien mane labiau baugina ne mečiųskumas (mégėjų kine sau atrandu gana daug – temas, naujus žodžius, naujus herojus), bet senojo kultūros kodo imitacija, sekminai išstumianti patį kodą. Tokiuose apgaulinguose filmuose gerau matyti „mokytumas“: operatorius buvo išmokytas teisingai kurti kompoziciją ir eksponuoti, režisierius – komponuoti visumą ir kalbėti apie aukštas materijas. Viena, ko nėra šiuose darbuose, – gyvenimo. Jis taip ir negimė arba pasislėpė už profesionalaus ipakavimo.

Gyvatės zona

Kadais sugalvojau terminą, kuris man atrodo svarbus režisierius darbui, – „gyvatės zona“. Ilgokai bendravau su biologais, kartą į salą, kur įsitikėjau, kuris gyvatės zona. Mūsų studentai doro labai daug. Du dideli darbai per metus – pusmečio kursinis ir diplominis darbai. Tarp jų dar keli maži.

Mes pradedame nuo „Kontakto“. Tai pats sudėtingiausias darbas ir ne

tik todėl, kad pirmas, bet ir todėl, kad nufilmuoti „Kontaktą“ – tris minutes vienai planui – gana sudėtinga. Pirmiausia reikia suprasti, kas yra „kontaktas“. Darome kelis pratimus, kuris įjungia smegenis ir priverčia dirbtu. Laikui bégant, studentų darbai tampa vis prasmingesni. Payzdžiu, šiemet buvo įdomi užduotis: Maskvos gyvenimo minutė viename kadrė. Trisdešimt žmonių filmavo po vieną Maskvos minutę. Visos tos minutės paskui tapo filmu. Buvo labai įdomu.

Man atrodo, kad suaugusiam žmo-

metaforiškas. Jei žmogus surizikavo, įžengė į „gyvatės zonas“ vidų, prasideda įdomiausia: jis priartėja prie savo herojaus, priartina kamerą prie pat jo akių, tampa įvykių dalimi, o tai labai svarbu. Jis ne tiesiog stebėtojas, jis dar ir dalyvis įvykio, kuris vadinas „herojaus gyvenimą“. Tada kinas bus visai kitoks. Mano akimis, šiuolaikinis kinas – tai vidinio rato kinas. Tai kinas apie žmones, kuriuos jūs pažistate ir kurie išleido jus į savo artimą ratą. Apie tolimus žmones jau šiek tiek nufilmuota. Apie artimus – beveik nieko.

Kaip pažinti tikrovę

Beveik penkiolika metų eidavau į taigą ir į Rusijos šiaurę visai viena – tai buvo principas. Man buvo svarbu pažinti gyvenimą ne per kitą žmogų. Buvalo mergaitė iš inteligentiskos šeimos, aplink visur knygos ir staiga pradėti norėti kažko kito. O kažką tai galima pažinti tik per save.

Pirmosios ekspedicijos priežastis buvo literatūrinė: kai suėjo šeoliaka, perskaičiau Pavlo Melnikovo-Pečerskio knygą „Miškuose“ ir supratau, kad noriu pamatyti tą gyvenimą, nors jis ir vyko beveik prieš šimtą metų. Knijoje buvo Kerženecas, sentikiai, atsiskyrėliai ir visa tai palyginti netoli nuo Kazanės, kur užaugau. Ir aš išėjau. Mano auklėjimas buvo ypatingas ir keistas: tarkime, man neleisdavo verkti, bet leisdavo būti laisvai. Dabar suprantu, kad mama labai jaudinosi, bet to nerodė, o aš iš paskutinio kaimelio išsiunčiau jai telegramą: „Daugiau pašto skyrių nebus, iščiu į mišką.“ Ir išėjau. Dviem mėnesiams.

Režisūra susidomejau astuntoje klasėje. Tada turėjau keistą žieminį paltą, kurio siaubingai gėdijausi. Mama jį nupirkė auklėjimo sumetimais: mūsų šeima gana pasiturinanti, bet tėvams buvo svarbu, kad galėčiau gerai jaustis apsilankus bet kokius drabužius. Kai mama paklausė, ko norčiau gimtadieniui, pagalvojau, kad verta paprašyti naujo palto. Normalaus, ne „auklėjamojo“. Bet nusprendusi, kad paltą žmogus turi gauti paprastai, o ne kaip dovaną, netikėtai pačiai sau paprašiau kino kameros. Per gimtadienį gavau kino kameras, montažo staleli, magnetofoną, synchronizatorių – mama pažiūrėjo į viską profesionaliai. Igijau tikrą lobį, bet dar metus vaikščiojau į mokyklą vilkėdama „mėlynos spalvos su taškučiais siaubą“.

Visiems režisieriams, ypač dokumentininkams, iš tikrujų nereikia didelio bendravimo rato. Jie apskritai nemiegsta bendrauti – tai vienuolyno žmonės. Kiekvienas dokumentininkas turi savo vienuolyną, į kurį pasitraukia po to, kai su kamera iškuria sietinimą. Tai labai sietinimąs procesas. Kartais agresyvus. Bet dokumentinio kino režisierių dažnai tai vienintelis būdas ką nors gyvenime suprasti.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Šviesos pusėje

Nauji filmai – „Ekskursante“

Aneta Markauskaitė

Šešiolika metų pas žiūrovus keiliavusi Audrius Juzėno „Ekskursantė“ kino ekranuose pasirodė itin sudėtingu ir nedėkingu lietuvių kinių laiku. I žanrinius paribius vis labiau besitaškantis lietuviškas kinas jau spėjo sulaukti ir savos kino istorijos duobkasių, lengvai užbraukiančią visa, kas buvo sukurta, šaižais balsais krykštauja rinkodaros ir finansinio atspirkimo lozungsais ginkluoti ekspertai, brukami nauji (mat šiuolaikiški) kino vertinimo kriterijai. Todėl drąsus ir viltingas mėginimas pagalau (po daugiau nei 20 metų laisvės) prabili apie didžių lietuvių tautos skaudulį – mäsines žmonių deportacijas – vertas pagarbui ir atsargaus vertinimo. Be abejio, norint išlaikyti pastaruju laikų kritikos dvasią, nelabai nutolusią nuo internetinių komentarų purvų ar, kaip įprasta mūsų kaimelyje, pavydint sėkmės, lengvai būtų galima narsstyti filmo trūkumus ir kliaudės, kurios šviečia pro skylėt filmo biudžeto maršką. Tačiau daug svarbiau, ką „Ekskursantė“ reiškia nūdienos žiūrovui, kokį moralinį vektorių tiesiai smarkiai klibinkščiuojančiamė pasaulyje ir į kokias vertėbes atsišaukia šio filmo kūrėjai. Su „Ekskursante“ į lietuvių kiną gržta pamatinė jo siekiamybė – žmogus ir jo asmeniška tiesa, jo konfliktas su prievarta ir žauria jėga, gebėjimas likti šviesos pusėje sunkiausiai gyvenimo akimirką. Didysis filmo privilumas – jo žmogiškumas. Išbandomas, tikrinamas, laužomas apokaliptinio laiko realybės. Jis sustekiamas tiems, iš kurių nelaukei,

atimamas iš tų, kuriais tikėjai.

...1948 metai, Altajaus kraštas. Penkeri metai iki didžiojo tirono mirties. Iki pirmo laisvesnio pavaario vėjo gūsio. Paauglė Marija papėgė iš traukinio, kuriuo lietuviui vežami į Sibirą. Ji nori gržti namo. „Ekskursantė“ primena pasaką, ir taip sakydama visai nenoriu sumenkinti kūrėjų pastangą. Priešingai – būdama viena seniausiu kūrybos formų, pasaka apima milžinišką informacijinį krūvį ir tikėjimas ja grindžiamas pagarba protéviams. Pasaka yra ir puiki priemonė ugdyti jauną kartą. Filmą teko žiūrėti kartu su gausiu būriu paauglių (beje, rusakalbių), ir akivaizdu, kad jis „kabiną“ jaunimą, nes po privalomu paaugliams adaptacinių akimirkų spragšėsi traškėjimą ir replikas pakėtė tyla. „Ekskursantė“ puikiai atitinka novelinės pasakos tipą, kai veiksmas konstruojamas realioje, žemėsijoje aplinkoje ir pagrindinis herojus kovoja už teisingumą prieš pasaulio galinguosius, pasinaudodamas savo gerumu, kartais gudrumu ar vikrumu, bet jam nepadeda antgamtinės jėgos. Žinoma, galima matyti ir kitaip – žmonių padėjusių Marijai pasiekti Lietuvą, žmogišumas tokiose ribinėse aplinkybėse ir yra didysis stebuklas, o kryželis, kurį per begalinius išbandymus išsaugo herojė, – jos angelas sargas.

Pasakos žanras patecina pasirinktą kino kalbą – aiškų siužeto dėstyamą, dinamišką laiko ir erdvės kaitą. Puikiai Ramūno Greičiaus nufilmuotas, gamtos didybės ir pilkos, žiaurios realybės kontrastą pabrėžiantis filmas įdomus ir intriguojantis. Viskas sutelkiama istorijos esmei

atskleisti – net sunkiausią gyvenimo akimirką žmogui reikia žmogaus.

Žinoma, galima spėlioti, kaip filmas būtų pasisukęs, jei režisierius būtų pabréžęs, pavyzdžiu, ką (ir psichologiniu, ir fiziologiniu požiūriu) pakeitė Marijos patirti išgyvenimai (tarkime, prievartavimo scena), kaip filmas pasikeistų, sutelkus dėmesį į pabréžtinai žiaurią laiko faktūrą, bet tai jau uždaviniai kitiems kino kūrėjams, kurie, tikėtina, grįž prie skaudžios tremtinės temos.

Išskirtinė filmo pergalė – itin talentingos mergaitės Anastasijos Marčenkaitės pasirodymas ekrane. Renesansinė šviesa spindi mergaitės veide, šviečia beprotbybės gnuždomame tamsos pasaulyje, o tylus bei viltingas tikėjimas, lydintis jos kelionę, kartkartėmis priverčia pašiurpti odą, kai žiūri filmą.

Didelė kūrėjų sėkmė yra ir tai, kad pavyko prikalbinti ir sudominti kelias Rusijos kino žvaigždes. Išskirtiniai Raisios Riazanovas, Ksenijos Raporto ir ypač Sergejaus Garmasho vaidmenys suteikia „Ekskursantei“ gilaus autentiškumo, slypinčio net ne aktorystėje, o mentaliteito savybėse, patiryste, kurias per gyvenimą sukaupė aktoriai. Todėl itin svarbus siužeto ir vaidybos akcentas – būtent Marija temperuoja jautriaujas žmogiškas stygias, būtent ji generuoja neįtikėtinų, tam laikui beprotiškų poelgių galimybę. Juk Garmasho suvaidintas aukšto rango saugumo pareigūnas padeda jai, jausdamas nelaimingos savo duktės ir Marijos dvasinį bendrumą.

Riazanovas babos Nadios frazė: „...maniškai visi mirė. Bet aš ne viena – su manim Dievas. Ir tu ne vie-

na...“ – svarbiausia šios istorijos vertikalė, kuri dar daug kartų ir daugelio žmonių bus patikrinta, kol Marija pasieks Lietuvą.

Spalvingų epizodinių vaidmenų sukurė ir lietuvių aktoriai, tarp kurių galima išskirti Vaidos Bičutės ir Dariaus Meškauskio dėl savo kailio drebanių ir svetimo turto pasigviešusių ūkininkų porą, Margaritos Žiemelytės despotišką vaikų internato auklėtoją. Ilgoje Marijos kelionėje pasirodantys personažai yra pasirinkę šviesos arba tamsos pusę. Kilnių ar, priešingai, niekišių jų poelgių nelemia nei tautybė, nei socialiniai ypatumai, todėl istorija tampa vienijančiai bendražmogiška.

Teisingumo dėlei norėtusi paminti ir keletą kladų, kurių net ir su kukliu biudžetu buvo galima išvengti. Visų pirma – labai perkrautas ir abejotinai sukompionuotas garso takelis. Taip gausiai naudojami Pergolesis „Stabat Mater (Dolorosa)“, Bacho „Pasiša pagal Joną“ praraunda šių genialių kūrinių emocinį poeziškumą – scenos tampa iliustratyvios, pernelyg sentimentalios (pavyzdžiu, puiki Marijos ir invalido ve-

žimelyje sėdinčios mergaitės susidraugavimo scena, kur užtektų tylos ir mergaičių jautrumo). Be to, šie muzikos kūriniai kine ir teatre visiškai išeksploatuoti.

Pristigo ir atidesnio dailininko žvilgsnio. Vargu ar laikotarpio stiliumi atitinkt Bacho kūrinių natos rusų saugumo karininko namuose (juolab kad niekas negroja) ar Josifino Stalino raštų tomelis lietuvių kalba. Ir abejotina, ar toks labiau „Brodo“ hipini primenantis subjektas – Sakkalo Uždavinio stribas – galėjo atstovauti represinėms struktūroms Lietuvoje.

„Ekskursantė“ atveria ne tik istorinės patirties skaudulius. Filmo kūrimui neskirtas reikiamas dėmesys parodo, kaip toli esame atsilikę nuo artimiausią kaimynų, ir tampa aišku, kad atsiliekame valstybiniu mastu. Deja, greičiausiai ir žmogiškuoju, nes tokia nejautra savo istorijai ir giluminiam tautos atminties dalykams signalizuoją stiprią bei progresuojančią dvasinį gyvenimo koroziją, bažilumą ir prisitaikėliškumą, kurie ne kartą tapo nūriaus mūsų liūdnos istorijos šešeliais.

Melancholiški sinefilai žiūri į praeitį

Krėsle prie televizoriaus

Arteja Vėlinės, o jos televiziniams (ir ne tik jiems), matyt, sužadina minčių apie pasaulio pabaiga. Bet bus šio to ir sinefilams. Prieštarinės išpūdžių jiems turėtų sukelti Tate'o Taylоро, „Tarnaitė“ (TV3, 26 d. 00.50). Sukurtas pagal populiariausius žanrus, režisieriaus vaikystės draugės Kathryn Stockett knygą, filmas perkelia į audringojo 7-ojo dešimtmecio permanentų išvakares JAV Pietuose. Maištingoji Skiter (Emma Stone) ką tik baigė universitetą ir gržta namo, įapsnūdusi miestą, kur niekad nieko nevyksta. Skiter sajungininkėmis tam-pa trisdešimt metų vyresnė tarnaitė, juodaodė Eibilin, ir jos draugė Minė – jas visas tris suvienija socialinio teisėsingumo troškimas. Skiter rizikuoja, kad ją pames jaunikis ir nusisukus draugės, tarnaitės rizikuoja ne tik savo ir artimųjų sveikata.

Tayloras, be abejio, kreipiasi į žiūrovų atmintį ir, kai tik gali (ar ne-gali), prisimena didžių Holivudo stiliumi. Bet kartu su tuo filme atsiranda

perdėto sentimentalumo, melodramatiškumo, supaprastinimo (pirniausiai tai susiję su vienos herojės noru uždrausti tarnaitėms naudotis jos tualetu).

Atskleisti juodąją nesenos šalies istorijos pusę geriau pavyko Guillermo Del Toro, kuris filme „Panos labirintas“ (BTV, 31 d. 21.30) rodo 1944-ųjų Ispaniją, vis dar prisimenantį pilietinį karą. I kaimą, kur miškuose liko sukilėlių, kartu su patėviu kapitonu Vidaliu ir nėščia ma-

ma atvyksta dešimtmetė Ofelija. Vidalis turi „išvalyti“ teritoriją. Vieniša mergaitė netoli namų aptinka keistą labirintą, susipažista su jo ūkininku – pabaisa Panu. Ji susižino, kad yra užburta princesė.

Del Toro pasirinko pasakos žanrą, nes jis gerai tinka perteklį prievertos atmosferoje brėstančios mergaitės būseną. Filmas persmelktas žiaurumo ir keistų, sakyčių, erotinių fantazijų, o sinefilai aptiks ir daug nuorodų į režisieriaus moky-

tojų Luiso Buñuelio ir Alfredo Hitchcocko kūrybą.

I 1979-uosius perkelė J.J. Abrams filmas „Super 8“ (TV3, 31 d. 22 val.). Trylikamečiai jo herojai gyvena nedideliame Ohajo valstijos mieste, kuria megėjiską filmą apie zombius ir tampa geležinkelio katastrofos liudininkais. Netrukus jie pradeda įtarati, kad tai nebuvto paprasta katastrofa. Ir yra visiškai teisūs, nes mieste prasideda keisti įvykiai.

„Super 8“ persmelktas tų laikų kino nostalgijos, ir nors tai filmas paaugliams, būtinai sulaukite pačios geriausios jo dalies – vaikų kurto filmo apie zombius, rodomo per finalinius titrus (žinoma, jei TV3 juos parodys). Jie spincliuoja tokį susižavėjimą išnykusia 8 milimetru kino juosta, kad net graudu.

Megėjiskus siaubo filmus kuria ir keistas Mario Muñozas iš Meksikos filmo „Palaidotos po druska“ (TV1, šiavkar, 25 d. 22.55) herojus. Jis su-tinka kapitonas, atvykęs į mažą

miestelį tirti serijinių žmogžudysčių.

Siaubo filmus mėgsta tik kai kurie snobai, užtat visi su malonumu žiūri Larso von Trierio juostas. Jie, be abejio, mielai prisimins 2011 m. pasirodžiusią režisieriaus „Melancholią“ (LRT, 31 d. 23.10). Vėlinių išvakarės – tinkamas apmąstymu apie išnykimą, gyvenimo tuštybę ir neišvengiamą katastrofą laikas.

Sinefilams LRT kultūra (26 d. 21 val.) parodys tikrais faktais grįstą Ridley Scotto „Baltąją audrą“ (1996). Filmo herojai – trylika jūrų mokyklos kadetų – 1960-ųjų rudeni, vadovaujami kapitono Kristoferio Šeldono (Jeff Bridges), buriniu laivu „Albatros“ išplaukė į kelionę aplink pasaulį. Vaikinams tai turi būti tikroji gyvenimo jūroje pamoka. Tačiau dar svarbesnė pamoka prasidės vėliau, kai namo grįš ne visa igula ir likę gyvi bandys atsakyti į klausimą, kas kaltas.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Antoine Watteau ir prancūzų gravūrių menas“	Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Paroda „Rūdavos kautynės“ <i>Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Reginos Matuzonytės-Ingelevičienės tapybos paroda „Spalva ir linija išreiškiant pojučiai“ Tarptautinė paroda „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijose. 1890–1930“ Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas Ivanu Marčuko (Ukraina) kūrybos paroda „Už horizonto – kiti horizontai...“	Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3A</i> iki 30 d. – Silvestro Džiaukšto ir Galinos Petrovos paroda iki 31 d. – paroda „Secesijos mada“ (iš Aleksandro Vasilejevo kolekcijos)	Galerija „Kairė–dešinė“ <i>Latako g. 3</i> iki XI. 2 d. – Vladislovo Žiliaus (1939–2012) piešinių
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Gošauto g. 1</i> Vytauto Kasiulio kūriniai kolekcija Paroda „Šiuolaikiniai karališkieji rūmai“	Meno projektų erdvė „Malonioji 6“ <i>Malonioji g. 6</i> Gretel Weyer (Prancūzija) paroda „Mano iluzijos“
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvių liaudies menas Kryždirbystė Paroda „Sukilėliai“, skirta 1863 m. sukiliui 150-osioms metinėms Paroda „Vaikystės metų kraštai“ iki 27 d. – paroda „Žemaičių vyskupijos istorija“	Galerija „Aidas“ <i>Trakų g. 13</i> iki 29 d. – Lenos Chvičijos tapyba
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	„Prospekt“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> Arūno Baitėno fotoparoda „Namų tyloj“
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> iki XI. 2 d. – Danijos šiuolaikinės dailės paroda „Interrelations / Sąryšiai“ iki 31 d. – tarptautinė tekstilių paroda „Kaimynai“ (Veranika Bahachova, Milita Balčiaitytė, Marijana Fediuk, Liva Kaprälė, Edita Karvelytė, Vilija Povilaitė, Jurgita Tutlytė, Dace Puga, Maija Puncule, Galina Sviridova, Kristina Vysotskaya)	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> iki 31 d. – Arvydo Žalpio paroda „Tyla“
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> iki 26 d. – Sigitos Mašlauskaitės tapybos paroda „Aš taip gyvenu. Vieniolylynų freskų personažai ir kiti herojai“ Romualdo Kučinskio architektūrinės fotografijos paroda „Netolygumai“ nuo 28 d. – Vilniaus dailės akademijos grafinio dizaino katedros magistrantų darbų paroda	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Pilies g. 40</i> Vilmos Fioklos Kiurė fotografijų paroda „Parubanka: trūkinėjantys ryšiai“
Tekstilių galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> Severijos Inčirauskaitės-Kriaunėvičienės kūrybos paroda „Išardymai“	Meno ir edukacijos centras „Rupert“ <i>Meškeriotojų g. 33</i> Doros Garcios (Ispanija) paroda „Europos Jeruzalė“
Galerija „ARgenTum“ <i>Latako g. 2</i> iki 30 d. – Adelės papuošalų ir objektų paroda	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Jaunuji skulptorių bronzos liedinimo simpoziumo paroda „Gurgutis“ iki XI. 2 d. – Antano Olbuto paroda
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Paroda „Sergejus Paradžanovas. Nežabotos vaizduotės kino genijus“
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3</i> VIII tarptautinė tekstilių miniatiūrų bienalė „Mintys – tai...“	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 31 d. – V tarptautinė emalio meno bienalė „Vilnius 2013“
Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> Urmo-Otto (Estija) kūrybos paroda „Tyla tarp žmonijos nuopuolio ir pakilimo“	LDS parodų salė <i>Vokiečių g. 4/2</i> nuo 28 d. – keramikos meno paroda „Amžinas ratus“
„Juškų gallery“ <i>B. Radvilaitytės g. 6B</i> Aloyzo Smilingio paroda „Aloyzas Smilingis: žemaitiškas ir gyvenimiškas vitališumas“	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> Urmo-Otto (Estija) kūrybos paroda „Tyla tarp žmonijos nuopuolio ir pakilimo“
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	„Juškų gallery“ <i>B. Radvilaitytės g. 6B</i> Aloyzo Smilingio paroda „Aloyzas Smilingis: žemaitiškas ir gyvenimiškas vitališumas“
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3</i> VIII tarptautinė tekstilių miniatiūrų bienalė „Mintys – tai...“	Galerija „Kunstkamera“ <i>Ligoninės g. 4</i> Algimanto Kezio fotografijų paroda „Architektonika“
Senamiesčio menininkų galerija-dirbtuvė <i>Totorių g. 22–4</i> Paroda „Algimantas Černiauskas. Tapyba“	Senamiesčio menininkų galerija-dirbtuvė <i>Totorių g. 22–4</i> Paroda „Algimantas Černiauskas. Tapyba“
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Jono Meko vizualiųjų menų centras <i>Gynėjų g. 14</i> iki 31 d. – paroda „Tarpdiscipliniškumo kapinynuosi (?)“
Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i> Paroda „Rašytojų Algimanto Aleksandravičiaus fotografijose“	Klaipėdos galerija <i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4</i> Šarūno Šarkausko tapyba
Galerija „si:said“ <i>Galinio Pylimo g. 28</i> Agnės Jonukės paroda „Akmuo į mano daržą“	Galerija „si:said“ <i>Galinio Pylimo g. 28</i> Agnės Jonukės paroda „Akmuo į mano daržą“
	„7md“ rekomenduoja
	Dailė Vladislovo Žiliaus (1939–2012) kūryba reprodukavimui praktiskai nepasiduoda, paprasčiausiai dingsta tas stereovaizdas, kurį jis išgauna keiliais sluoksnius ažūro. O be to, Vilniaus grafikos meno centro galerijoje rodomi Lietuvoje dar nematyti jo piešiniai (tai tik mažytė dalis didelio palikimo), todėl iki lapkričio 2 d. verta čia apsilankyti.
	Kaune, galerijoje „Meno parkas“ (Rutušės a. 27), veikia Česlovo Lukensko kuruota paroda „Jaunieji. Žalia sąmonė-3, arba kaip nesikartoja istorija“, surinkta iš Vilniaus dailės akademijos studentų darbų. Nors kūriniai labai įvairūs, skirtingų domėjimosi krypčių, juos jungia ypatinga kūrybos svarba autorui. Dalis kūriniių reflektuoja istoriją, dalis galbūt net ją kuria.
	Muzika Spalio 26 d., šeštadienį, 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje baigsis XXIII tarptautinis aktualios muzikos festivalis „Gaida“. Įvairiausias žmogaus balso galimybės baigiamajame konerte parodys sefardų dainininkė Miriam Meghnagi, o JAV kompozitorius ir atlirkėjas Kenas Ueno pademonstruos obertoninį dainavimą, atlikus savo Koncertą balsui ir orkestru. Intriguojančią vakaro programą papildys netikėtu idėjų kupinos Anatolius Šenderovo ir Loretos Narvalaitės kūriniai premijeros. Kūrinius atliks Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras su solistais, diriguos Modestas Pitėnas.
	ŠIAULIAI „Laiptų galerija“ <i>Žemaitės g. 83</i> Šarūno Šaukos tapybos paroda „Pragaras“
	Valstybinis jaunimo teatras re'o „JSTABIOJI IR GRAUDŽIOJI ROMEO IR DŽULIETOS ISTORIJA“. Rež. – O. Koršunovas
	Spektakliai
	VILNIUS
	Nacionalinis operos ir baletu teatras 25 d. 11 val. – A. Pukelytės spektaklis-ekskursija „EKSPEDICIJA Į TEATRO VIDŪ“.
	Galerija „Meno parkas“ <i>Rutušės a. 27</i> Paroda „Jaunieji. Žalia sąmonė-3, arba kaip nesikartoja istorija“
	Galerija „Balta“ <i>M. Valančiaus g. 21</i> Kauno bienalė „Unitektas“:
	Keramikos muziejus <i>Rotušės a. 15</i> Simpoziumo „Mes – redukcija 2013“ paroda
	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Aušros Andziulytės ir Antano Andžiulio tapyba
	VDU menų galerija „101“ <i>Laisvės al. 53</i> iki XI. 1 d. – fotografijų paroda „Laisvės alėjos architektūra: tapatybės ženkli“
	Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė
	Klaipėda 25 d. 18.30 – M. Bulgakovo „MEISTRAS IR MARGARITA“. Rež. – O. Koršunovas
	KKKC parodų rūmai <i>Aukštaičių g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i> Parodos „What Is Missing?“ ir „Trip and Traveling. Introduction“
	Baroti galerija <i>Aukštaičių g. 3/3a</i> nuo 25 d. – Lauros Selmištraičių grafikos darbų paroda „Niekio neveikimas“
	Klaipėdos galerija <i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4</i> Šarūno Šarkausko tapyba
	Galerija „si:said“ <i>Galinio Pylimo g. 28</i> Agnės Jonukės paroda „Akmuo į mano daržą“
	OKT/Vilniaus miesto teatras 25, 26 d. 19 val. OKT Studijoje – W. Shakespeare'o „JULIJUS CEZARIS“. Rež. – A. Areima
	Dailė Vladislovo Žiliaus (1939–2012) kūryba reprodukavimui praktiskai nepasiduoda, paprasčiausiai dingsta tas stereovaizdas, kurį jis išgauna keiliais sluoksnius ažūro. O be to, Vilniaus grafikos meno centro galerijoje rodomi Lietuvoje dar nematyti jo piešiniai (tai tik mažytė dalis didelio palikimo), todėl iki lapkričio 2 d. verta čia apsilankyti.
	26 d. 18.30 – „MEISTRIŠKUMO PAMOKA (MARIA CALLAS)“. Rež. – G. Padegimas
	29 d. 18.30 – „PREMJERA! T. Slobodzianeko „MŪSIŲ KLASĖ“. Rež. – Y. Ross
	30 d. 18.30 – P. Čaikovskio „EUGENIUS ONEGINAS“. Muzikos vad. ir dir. – R. Šervenikas
	31 d. 18 val. – A. Adamo „ŽIZEL“. Dir. – R. Šervenikas
	Rusų dramos teatras 25 d. 18.30 – A. Vvedenskio „EGLUTĖ PAS IVANOVUS“. Rež. – J. Vaitkus (Lietuvos rusų dramos teatras)
	26 d. 12 val. – H. Verburg „PINGVINAI IR KIAUŠINIS“. Rež. – R. Kudzmanaitė (Salė 99)
	26 d. 18 val. – „UŽSISPYRĖLĖS TRAMDYMAS“ (pagal W. Shakespeare'ą). Rež. – C. Graužinis
	27 d. 12 val. – „RONJA PLĒSIKO DUKTĒ“ (pagal A. Lindgren apysaką). Rež. – D. Jokubauskaitė
	27 d. 18 val. – H. Ibseeno „SMĒKLOS“. Rež. – A. Jankevičius (Salė 99)
	29 d. 18 val. – „LEDI MAKBEF“ (pagal W. Shakespeare'o pjesę „Makbetas“). Rež. – A. Latėnas
	30 d. 11 val. – A. Pukelytės spektaklis-ekskursija „EKSPEDICIJA Į TEATRO VIDŪ“. Rež. – A. Pukelytė
	30 d. 18 val. – M. McDonagh „PAGALVINIS“. Rež. – J. Vaitkus
	Rusų dramos teatras 25 d. 18.30 – A. Vvedenskio „EGLUTĖ PAS IVANOVUS“. Rež. – J. Vaitkus (Lietuvos rusų dramos teatras)
	26 d. 18.30 – L.H. Morstino „LELIJOS“. Rež. – I. Litvinovič (Vilniaus lenkų teatras)
	27 d. 18.30 – E.-E. Schmitto „DVIEJŲ PASAULIU VIEŠBUTIS“. Rež. – S. Račkys
	26 d. 12 val. – Z. Hopp „STEBUKLINGOJI KREIDĖLĖ“. Rež. – O. Lapina
	27 d. 12 val. – H.Ch. Andersen „UNDINELĖ“. Rež. – J. Šciuckis
	29 d. 18.30 – N. Gogolio „LOŠJAI“. Rež. – M. Byčkovas (Rusija)
	30 d. 18.30 – J.G. Ferrero „GRONHOLMO METODAS“. Rež. – A. Jankevičius
	31 d. 18.30 – A. Gribojedovo „VARGAS DĒL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus
	Teatras „Lelė“ Didžioji salė
	Vilniaus mažasis teatras Didžioji salė
	26 d. 12 val. – „BAISIAI GRAŽI PASAKA“. Rež. ir dail. – A. Bagočiūnaitė-Paukščienė
	26 d. 18 val. – „METEO“. Rež. – A. Ivanova-Brašinskaja
	Dėl režisieriaus, Kauno kamerinio teatro įkūrėjo ir ilgamečio meno vadovo Stanislovo RUBINOVO mirties nuosirdžiai užjaučiame velionio artimuosis, Kauno kamerinio teatro kolektyvą, visą Lietuvos teatro bendruomenę.
	LIETUVOS NACIONALINIS DRAMOS TEATRAS

27 d. 12 val. – „EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ“. Rež. ir dail. – V. Mazūras	26, 27 d. 19 val. – „MELANCHOLIJOS DĒŽUTĘ“. Choreogr. – J. Wieland (šokio teatras „Aura“)
Mažoji salė 26 d. 14 val. – „MUZIKINĖ DĒŽUTĘ“ (pagal V. Odojevskio pasaką „Miestelis tabokinėje“). Rež. ir dail. – J. Skuratova	29 d. 18 val. – „TŪLA IR KITI“ Rež. – A. Kaniava („Keistuolių teatras“)
27 d. 14 val. – „AUKSO OBELÉLÉ, VYNO ŠULINÉLIS“. Seen. aut. ir rež. – R. Driežis	Kauno lėlių teatras 25 d. 19 val. – V. Stakėno autorinis koncertas
Menų spaustuvė 25 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „LIETAUŠ ŽEMĖ“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	26 d. 12 val. <i>V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje – „KIŠKIS DRASUOLIS“</i> . Rež. – A. Žiurauskas
25 d. 19 val. <i>Stiklinėje salėje</i> – J. Paškevičiaus „RIBOS“. Rež. – T. Montrimas (jaunujių scenos menininkų programa „Atvira erdvė“)	27 d. 12, 14 val. – „MEŠKIUKO GIMTA-DIENIS“. Rež. – R. Bartninkaitė
25, 26 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „KELIONĖ NAMAI“. Rež. – V. Bareikis (urbanistinio šokio teatras „Low Air“)	KLAIPĖDA Klaipėdos valstybinis dramos teatras
26 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „PASAKA APIE KARALIUS“. Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)	27 d. 12 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – S. Maršako „KATĖS NAMAI“. Rež. – D. Rabašauskas
26 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – diskusija „Three uses of the knife“. Pranešėjai M. Lutynė ir P. Rousseua	30 d. 18.30 <i>Klaipėdos dramos teatre</i> – P.O. Enquisto „LŪŠIES VALANDA“. Rež. – M. Čimele
27 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „GAIDELIS PINIGAUTOJAS“. Rež. – Š. Datenis (jaunujių scenos menininkų programa „Atvira erdvė“)	Klaipėdos muzikinis teatras 26, 31 d. 18.30 – Z. Liepinio „ADATA“
27 d. 12 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „MOZAIIK“. Choreogr. – B. Banevičiūtė (šokio teatras „Dansema“)	27 d. 11 val. – edukacinės programos „Uvertūra“ pristatymas
29 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „DAR VIENA MEILĖS STAIGMENA“. Rež. – C. Graužinės	27 d. 12 val. <i>Teatro kolonų salėje</i> – F. Poulenco „DRAMBLIUOKO BABARO ISTORIJA“
30 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – C. Graužinės „DRAŠI ŠALIS (LIETUVOS DIENA)“. Rež. – C. Graužinės (teatras „cezario grupė“)	27 d. 17 val. <i>Teatro kolonų salėje</i> – koncertas „Muzikinis skydis Niujorkas – Klaipėda“
KAUNAS	ŠIAULIAI
Kauno dramos teatras <i>Baltijos šalių dramaturgijos festivalis „Kaunas – 2013“</i>	Šiaulių dramos teatras 25 d. 18 val. – M. Lado „LABAI PAPRASTA ISTORIJA“. Rež. – G. Padegimas
25 d. 15 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – „NATIONAL DEVELOPMENT PLAN“. Rež. – V. Silis („Dirty Deal Teatro“, Latvija)	26 d. 18 val. – N. Leskovo „LEDI MAKBET ŠMCENSKO APSKRITIES“. Rež. – R. Banionis
25 d. 17 val. <i>Rūtos salėje</i> – P. Piiko „END OF THE CHAIN“. Rež. – P. Võigemastas (Talino miesto teatras, Estija)	27 d. 12 val. – S. Kožlovo „EŽIUKAS RŪKE“. Rež. – P. Ignatavičius
25 d. 20 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „THE LOST TIME QUOTE“. Rež. – I. Slucka (Latvijos nacionalinis teatras)	27 d. 18 val. – I. Vyrypajevu „VALENTINU DIENA“. Rež. – L. Vaskova
26 d. 17 val. <i>Rūtos salėje</i> – A. Lapio „WON-DERER'S PRAYER“. Rež. – V. Brasla (Valmiera dramos teatras, Latvija)	PANEVĖŽYS
26 d. 20 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „KARJERA“. Rež. – U. Uusberg („Vanemuine“ teatras, Estija)	Juozo Miltinio dramos teatras 25 d. 18 val. – P. Markso, W. Markso „VISKUO KALTAS TEATRAS“. Rež. – P. Gaidys (Klaipėdos dramos teatras)
27 d. 14 val. <i>Rūtos salėje</i> – „RIBOS“ (pagal J. Paškevičiaus pjesę). Rež. – T. Montrimas („Menų spaustuvė“)	26 d. 17 val. – „MATA HARI“. Choreogr. – J. Smoriginas (teatras „Vilniaus baletas“)
27 d. 17 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMJE-RAI! A. Čechovo „VÝSNÍU SODAS“. Rež. – A. Areima	29 d. 18 val. – „ATOMINIAI BIČAI“ (Vilniaus aktorių teatras)
29 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – D. Danis „GELBÉKIME MEIL“. Rež. – A. Jankevičius	30 d. 18 val. – M. Zalytės „VISI ŽMONĖS KATINAI“. Rež. – A. Keleris
29, 30 d. 19 val. <i>Ilgioje salėje</i> – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas	Koncertai
30 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – J. Patricko „MŪSŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas	Lietuvos nacionalinė filharmonija 26 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – muzikos festivalio „Gaida“ pabaigos koncertas. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistai M. Meghnagi (sefardų dainininkė), K. Ueno (obertoninės dainavimasis), L. Bendžiūnaitė (sopranas), D. Meškauskas (aktorius). Dir. – M. Pitrenas. Programoje M. Kagelio, A. Šenderovo, L. Narvalaitės kūriniai
31 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – Y. Mishimos „MARKIZÉ DE SAD“. Rež. – A. Areima	27 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – Vilniaus B. Dvariono dešimtmetyse muzikos mokyklos bigbendas, trimtininkų, džiazo ir vokaliniai ansambliai, mušamujų instrumentų orkestras, šokių grupė. Solistai E. Jurgaitytė, L. Vaičeliūnas, A. Rutkauskaitė, R. Rapalytė (vokalas), S. Šakenis (fortepijonas)
Kauno muzikinis teatras	27 d. 16 val. <i>Taikomiosios dailės muziejuje</i> – ansamblis „Vilniaus arsenala“. Solistė J. Gedminaitė (sopranas). Programoje J.J. Quantzo, A. Vivaldi, C.W. Glucko, J. Tamulionio, D. Kairaitytės ir kt. kūriniai
25 d. 18 val. – G. Rossini „SEVILOJOS KIRPĖJAS“. Dir. – J. Janulevičius	27 d. 15 val. <i>Paežerių dvaro rūmuose</i> (Vilkaviškio raj.) – trio „Claviola“: J. Juozapaitis (altas), V. Giedraitis (klarnetas), U. Antanavičiūtė (fortepijonas), V. Rumšas (aktorius, skaitovas)
26 d. 18 val. – I. Kálmáno „GRAFAITÉ MARICA“. Dir. – J. Janulevičius	Lietuvos muzikos ir teatro akademija 26 d. 17 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i> – koncertas „Vivat Verdi“. Dalyvauja
27 d. 12 val. – Z. Bružaitės „GRYBŲ KARAS IR TAIKA“. Dir. – V. Visockis	26 d. 18 val. – ciklas „11 rudens vakarų“: filmai apie aktorę M. Mironaitę, kino režisierius M. Giedrį ir A. Grikevičių
27 d. 18 val. – L. Adomaičio „DULKIU SPIN-DESYS“. Choreogr. ir libretė aut. – D. Bervin-gis ir G. Visockis	Vilniaus universiteto Teatro salė 29 d. 17.30 val. – Z. Baumano paskaita „Online/Offline. Life between two worlds – contradictory or compatible? And to what effect?..“ („Online/Offline. Gyvenimas tarp dviejų pasaulyų – suderinama ar ne? Ir iki kokios ribos?“)
30 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius	
Kauno kamerinis teatras	
25 d. 18 val. – M. Walczako „PIRMASIS KARTAS“. Rež. – S. Rubinovas	

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Atsiminimų nuotropas : Mišiskės–Vilnius, 2000–2012 / Jonas Palionis ; [Vilniaus universitetas]. – Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2012 (Vilnius : Baltijos kopija). – 261, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-609-459-151-8 (jr.)

Beveik niekada : romanė / J.A. Redmerski ; iš anglų kalbos vertė Regina Šeškuvienė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 421, [3] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-609-01-1160-4 (jr.) : [31 Lt 78 ct]

Deginant tiltus : romanė / Jennifer Echols ; iš anglų kalbos vertė Regina Šeškuvienė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 244, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-1163-5 (jr.) : [25 Lt 42 ct]

Mundus ludibundus, arba Vaidinantis pasaulis : septynių pjesių antikos mitologijos ir istorijos motyvais rinkinys studentų teatrams / [Aleksandra Terės Veličkienė] ; Mykolo Romerio universitas. – Vilnius : Mykolo Romerio universitas, 2013 (Kaunas : Vitae Litera). – 209, [1] p. – Aut. nurodyta antr. lapo kt. pusėje. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-9955-19-573-3

Netikėta vakansija : romanė / J.K. Rowling ; iš anglų kalbos vertė Viktorija Labuckienė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 485, [2] p. – Tiražas 5000 egz. – ISBN 978-609-01-1153-6 (jr.) : [33 Lt 19 ct]

Prarastos meilės jūra : romanė / Santa Montefiore ; iš anglų kalbos vertė Ramunė Vaskelaitė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 357, [1] p. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 978-609-01-1127-7 (jr.) : [29 Lt 66 ct]

Takai per kopas : Palangos literatų kūrybos rinkinė / [sudarytoja Aura Banovičienė]. – Palanga : Palangos miesto savivaldybės viešoji biblioteka, 2013 (Klaipėda : Druka). – 252, [4] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-95328-4-4

Tarp dviejų upynų : sakmės ir giesmės / Petras Panavas ; [panaudotas dailininko Vilniaus Jauniškio iliustracijos]. – Utēna : Utēnos Indra, 2013 (Utēna : Utēnos Indra). – 151, [1] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-455-138-3 (jr.)

Verdenė : žodžiu įprasmintę : Utēnos literatų kūrybos almanachas. – Utēna : Utēnos Indra, 2013. – ISSN 2029-2465

Kn. 6 / sudarytojas ir redaktorius Stepas Eitminavičius. – 2013 (Utēna : Utēnos Indra). – 134, [1] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz.

Viename asmenyje : romanė / John Irving ; iš anglų kalbos vertė Daiva Daugirdienė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 492, [3] p. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-01-0852-9 (jr.) : [33 Lt 90 ct]

Žmogaus kūnas : romanė / Paolo Giordano ; iš italių kalbos vertė Laima Ruzgailaitė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 331, [3] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-1110-9 (jr.) : [25 Lt 42 ct]

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Debesų pilis : [eileraščiai] / Janina Degutytė ; iliustravo Lelija Bičiūnaitė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 20, [4] p. : iliustr. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-609-01-1169-7 (jr.) : [12 Lt]

Finalas : romanė / Becca Fitzpatrick ; iš anglų kalbos vertė Donatas Masilionis. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 381, [2] p. – Ciklo „Puolės angelas“ 4-oji knyga. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-01-1130-7 (jr.) : [33 Lt 90 ct]

KRAŠTOTYRA

Žeimiai – 650 [Jonavos rajonas] / sudarytojas Artūras Narkevičius. – Vilnius : Jandrija, 2013 (Vilnius : Standartų sp.). – 63, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9955-431-48-0 (jr.)

GEOGRAFIJA

Butlerio kelionės į Italiją ir Vokietiją 1779–1780 metais dienoraštis = *Dziennik podróży Butlera do Włoch i Niemiec w latach 1779–1780* : [originalus tekstas lenku kalba ir įsimintinesnių fragmentų vertimas į lietuvių kalbą] / Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas, Torunės M. Koperniko universitas. Istorijos ir archyvistikos institutas, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka ; sudarė Arvydas Pacevičius ; parengė Waldemar Chorążyczewski, Arvydas Pacevičius, Agnieszka Rosa. – Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 508, [1] p. : iliustr., faks. – Str. liet., angl. – Santr. liet., angl. – Tiražas 400 egz. – ISBN 978-609-459-198-3 (jr.)

Lietuvos istorija / Alfonsas Eidintas, Alfredas Bumblauskas, Antanas Kulakauskas, Mindaugas Tamošaitis ; [redakcinė kolegija]: Raimundas Lopata – pirminkinės ... [et al.]. – 2-asis leid. – Vilnius : Vilniaus universitetas : Vilniaus universiteto leidykla, 2013 (Vilnius : Baltijos kopija). – 279, [1] p. : iliustr., faks., portr., žm. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-092-4 (jr.)

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Penktoji valdžia“

Savaitės filmai

Didis grožis ***

Filmo herojus šešiasdešimtmetis Džepas Gambardela yra Romos gar-senybė, moterų numylėtinis, žurnalistas, pasibodėjęs „žmogiška fauna“, kurią stebi gulėdamas hamake. Prieš daug metų jo romaną pagyrė net Alberto Moravia, bet dabar Džepas jau neprivalo įrodinėti savo talento. Užtenka, kad jis vičai sako tiesą į akis ir yra gyvas visuotinės degradacijos liudijimas. Jis ir mąsto tik apie savo ir epochos baigtį. Žiūrint Paolo Sorrentino filmą – Romos elito pramogas, orgijas, naktines maudymosi fontane scenas, – sunku neprisiminti Federico Fellini ir jo groteskiškų apokaliptiškų vaizdų, sukurty filmuose „Saldus gyvenimas“ ir „8½“. Regis, Sorrentino nuspindė ne tik pasyčioti iš tuščios ir dekadentiskos „Itali-jos po Berlusconi“, bet ir gana ciniškai pasišaipyti iš Fellini. Pagrindinių vaidmenų filme sukūrė Toni Servillo (Italija, 2013). (Vilnius)

Don Žuanas ****

Josepho Gordon-Levitt veidu ir kūnų apdovanotas Naujojo Džersio barmenas, draugų vaidinamas Don Žuanu, gali suvilioti kickvienu merginą. Scarlett Johansson Barbara traukia virus lyg magnetas. Tokių dvieju personažų susitikimas tradicinėje romantičėje komedijoje baigtusi nuobodžiomis vestuvėmis. Debiutiniam Gordon-Levitu (jis ne tik aktorius, bet ir šio filmo scenaristas bei režisierius) filme šis susitikimas yra pretekstas parodyti, kaip pornografija ir Holivudo filmai iškreipia mūsų mąstymą apie erotiką ir ryšius. Džonas neskiria masturbacijos priešais kompiuterį nuo seksu, Barbara – realaus pasaulio ir fikcijos. Sandanso kino festivalio žiūrovus sužavėjusioje antikomedijoje taip pat vaidina Julianne Moore (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Penktoji valdžia ***

Julianas Assange'as (Benedict Cumberbatch) ir Danielis Domscheitas-Bergas (Daniel Brühl) išteigė „WikiLeaks“ ir internete ēmė skelbtis slaptus dokumentus, atskleidžiančius valdžios ir didžiųjų korporacijų pa-slaptis. Kai draugai išjido itin slaptus JAV žvalgybos dokumentus, iškilo klausimas apie šiu dokumentų paskelbimo pasekmes. Kurti filmus apie gyvus ir dar kontroversiškus asmenis – nedėkingas užsiemimas, tad šis filmas sulaukė kritikos ir iš Assange'o gerbėjų, ir iš jo priešų. Billo Condono filme taip pat vaidina Anthony Mackie, David Thewlis, Alicia Vi-kander, Stanley Tucci, Laura Linney (D. Britanija, Belgija, JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Princesė Diana **

Filmo herojė – viena populiariausių žiniasklaidos stabų. Jos gyvenimas aprašytas ir užfiksuotas daugybėje knygų, dokumentinių filmų, nuo-traukų. Naujojo filmo kūrėjai – scenaristas Stephenas Jeffreys ir režisie-rius Oliveris Hirschbiegelis – nuspindė atskleisti menkiau žinomą „žmonių princesės“ meilės istoriją. Filme rodomi paskutiniai dveji prin-cesės gyvenimo metai nuo tos akimirkos, kai ji įsimylėjo gydytoją Has-natą Khaną. Deja, visas filmas skėsta marmeladė ir banalybė, jam pri-stigo net menkų pastangų pasigilinti į princesės ir Bakingemo rūmų konfliktą, herojės santykius su žiniasklaida, sūnumis. Nepaisant didy-riškų (nors kartais ir karikatūriškų) Naomi Watts pastangų, jos herojė pagal visas hagiografijos taisyklės kur tame filme labiau primena ne šven-tąją, o tiesiog auksiniame narvelje uždarytą naivią vištelę, svajojančią apie laisvę ir meilę. Dar sunkiau suprasti, kodėl tokis nesimpatiškas vy-riškis kaip daktaras Khanas (Naveen Andrews) nusipelnė jos meilės (Bel-gija, Prancūzija, Švedija, D. Britanija, Mozambikas, 2013). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

25–31 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (3D, JAV) – 11, 13.45, 16.15, 18.50, 19.45
Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (JAV) – 12.15, 14.30, 17, 18 val.
Karti, karti (Rusija) – 14.15, 16.40, 19, 21.30
Blogas senelis (JAV) – 11.30, 13.30, 15.35, 19.30, 21.45
31 d. – Tūnės tamsoje 2 (JAV) – 18.40, 21.15
25–31 d. – Mačetė žudo (JAV) – 21.15; 29 d. – 21.15
26 d. – D. Šostakovičiaus „Nosis“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
25–31 d. – Turbo (3D, JAV) – 12, 14.15, 15.20, 17.30, 19.15 (lietuvių k.); 26, 27 d. – 13.10 (originalo k.)
Turbo (JAV) – 11.15, 13.30, 16, 18.15
Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 11.15, 16.30, 19 val.
25–27, 29–31 d. – Sparmatai (3D, JAV) – 12, 14.30, 17, 18 val.; 28 d. – 11, 13.10, 17 val.
25, 29–31 d. – Sparmatai (JAV) – 11, 13.10; 26 d. – 11 val.
25, 27–31 d. – Gravitacija (3D, JAV) – 16.40, 19, 21.45; 26 d. – 16.40, 21.45
26 d. – Gravitacija (JAV) – 19 val.
26, 27–30 d. – Šokių aikštėlės dievai (JAV) – 11.45, 18.40; 26, 31 d. – 11.45
25–31 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 15, 18.15
Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 12.15
Pabégimo planas (JAV) – 21.15
Laiko tiltas (D. Britanija) – 13.45
Vardas tamsoje (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 21.30
Kaliniai (JAV) – 20.30
25, 27–1 d. – Viskas įskaičiuota. Naujujų rusų nuotykių Turkijoje (Rusija) – 22 val.
25–31 d. – Išlikimo eksperimentas (JAV) – 21.30
Penktoji valdžia (JAV) – 20.30
Smurfai 2 (JAV) – 11.30
Princesė Diana (D. Britanija, Prancūzija, Švedija, Belgija) – 14 val.
Bėgančios kortos (JAV) – 16.30
25–30 d. – Don Žuanas (JAV) – 21.15
27 d. – Legendos susivienija (JAV) – 11 val.
Cinemas Akropolis
25–31 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (3D, JAV) – 11, 13.15, 16, 17.15
Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (JAV) – 10.15, 12.30, 14.45, 20.15
Blogas senelis (JAV) – 11.30, 13.45, 16, 19.45, 21.50
25, 26, 28–31 d. – Karti, karti (Rusija) – 11.30, 14.16, 18.30, 21 val.; 27 d. – 14.16, 18.30, 21 val.
31 d. – Tūnės tamsoje 2 (JAV) – 18.45, 21.15
25–31 d. – Mačetė žudo (JAV) – 20.45;
29 d. – 20.45
Turbo (JAV) – 11.15, 13.30, 15.45, 18 val.
Turbo (3D, JAV) – 10.30, 12.45, 14.15, 15 val.
Sparmatai (3D, JAV) – 12, 16.45
Sparmatai (JAV) – 10.30
Viskas įskaičiuota. Naujujų rusų nuotykių Turkijoje (Rusija) – 17, 18.45
Šokių aikštėlės dievai (JAV) – 15.15, 19.15
Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 12.45, 17.45
25–30 d. – Princesė Diana (D. Britanija, Prancūzija, Švedija, Belgija) – 18.15
25–31 d. – Princesė Diana (D. Britanija, Prancūzija, Švedija, Belgija) – 18.15
Penktoji valdžia (JAV) – 21.40
Pabégimo planas (JAV) – 20.30

27 d. – Batuotas katinas Pūkis (JAV) – 10.30

KAUNAS

„Skalvijos“ kino centras

Festivalis „Nepatogus kinas“
25 d. – Saulės mamos (JAV, Danija, Egiptas) – 17 val.
25 d. – Veik: pasakojimas apie šių laikų maištininkus (D. Britanija) – 18.15
25 d. – Statom į remus (Nyderlandai) – 20.30
26 d. – Išvogti Afriką (Danija) – 15 val.
26 d. – Žiema, bék iš kiemo! (Rusija) – 16.15
26 d. – Bégiuk miestas (D. Britanija) – 18.45
26 d. – Kirsano planeta (Lenkija) – 20.45
27 d. – Nuostabusis Azerbaidžanas (D. Britanija) – 15 val.
27 d. – Vejantis ledą (JAV) – 16.15
27 d. – Antra klasė (Švedija, Lietuva) – 17.45
27 d. – Šulinys: Etiopijos vandens balsai (Italija) – 19 val.
28 d. – Liepsnojančios kraujas (Indija) – 17.30
28 d. – Rytoj (Rusija) – 19.15
28 d. – Krauso brolis (JAV) – 21 val.
29 d. – Wikileaks: paslaptyje ir melas (D. Britanija) – 17.30
29 d. – Pussy Riot – pankiška malda (Rusija, D. Britanija) – 19.15
29 d. – Saulė už debesų (D. Britanija, Indija) – 21.15
30 d. – Saulės šešelyje (D. Britanija, Tanzanija) – 17.30
30 d. – Super moterys (Izraelis) – 20 val.
Ciklas „Karsono kinas“
26 d. – Krokodilai 2 (Vokietija) – 13 val.
27 d. – Lietuviška animacija vaikams:
Antanas Skučas – 13.30
28 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 14.50
29 d. – Don Žuanas (JAV) – 17 val.
31 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 18.50
31 d. – Adelės gyvenimas. I ir II skyrius (Prancūzija, Ispanija, Belgija) – 20.50

Pasaka

Festivalis „Nepatogus kinas“
25 d. – Saulė už debesų – 17 val.
25 d. – Rytoj – 18.30
26 d. – Krauso brolis – 18 val.
26 d. – Paskutinis laimikis – 15 val.
26 d. – 5 minutės laisvės – 17 val.
27 d. – Auksinis rudo – 17 val.
27 d. – Patiekalas – 15 val.
27 d. – Google ir pasaulio smegenys – 16.30
25 d. – Džesmina (JAV) – 20 val.; 27 d. – 19.15
25 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 21.45; 26 d. – 21 val.; 27 d. – 21.15
25 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 20.30; 26 d. – 21.30; 27 d. – 18.30
26 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (JAV) – 14 val.; 27 d. – 15.15
26 d. – Turbo (JAV) – 16 val.; 27 d. – 13 val.
26 d. – Vardas tamsoje (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 19.15; 27 d. – 21 val.
26 d. – Šefas (Prancūzija, Ispanija) – 18.15; 27 d. – 17.15
26 d. – Optimisto istorija (JAV) – 20 val.
27 d. – Ernestas ir Selestina: meškučio ir pelytės nuotykių (Prancūzija) – 15.30
27 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 19.30
Ozo kino salė
25 d. – Perlas (rež. L. Kairys), Tikrovės pinklėse (rež. J. Lingys) – 16 val.
25 d. – Maskva, Belgija (Belgija) – 17.40
26 d. – Aurora (rež. K. Buožytė) – 14 val.; 30 d. – 17.40
26 d. – Samsara (JAV) – 16 val.; 31 d. – 17 val.
29 d. – Sapnas (Koreja) – 16 val.
29 d. – Anarchija Žirmūnuose (rež. S. Drungė) – 17.40
30 d. – Artimos šviesos (rež. I. Miškinis) – 16 val.
31 d. – Bandymas išsiaiškinti (rež. A. Grikevičius) – 16 val.

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

25–31 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (3D, JAV) – 11.30, 14, 16.30
25–28, 30, 31 d. – Debesuota, numatoma mėsos kukulių kruša 2 (JAV) – 10.30, 12.45, 15, 17.15, 19.30; 29 d. – 10.30, 12.45, 15, 17.15
25–31 d. – Karti, karti (Rusija) – 15.15, 19, 21.30; Bologas senelis (JAV) – 17.05, 19.45, 21.50; 31 d. – Tūnės tamsoje 2 (JAV) – 19.15, 21.45
25–31 d. – Mačetė žudo (JAV) – 20.45
26 d. – D. Šostakovičiaus „Nosis“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
25, 27–31 d. – Turbo (3D, JAV) – 11.45, 14.15, 17, 18 val.; 26 d. – Šokių aikštėlės dievai (JAV) – 10.45, 13, 16 val.
25, 26, 28–31 d. – Sparmatai (JAV) – 10.15, 11.15, 14.50; 27 d. – 10.15, 14.50;
25–31 d. – Šokių aikštėlės dievai (JAV) – 13.30, 18.15
25, 27–30 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 12.25, 19.15; 26, 31 d. – 12.25
25–31 d. – Gravitacija (3D, JAV) – 20.30
25–28, 30, 31 d. – Viskas įskaičiuota. Naujujų rusų nuotykių Turkijoje (Rusija) – 21.45
25, 27–30 d. – Pabégimo planas (JAV) – 21.45
27 d. – Bjaurusis aš 2 (JAV) – 10.30

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.

Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“.

Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.

Eil. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. I. Tiražas 900 egz.

Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė.

Remia LR Kultūros rėmimo fondas,

Spaudos, radio ir televizijos rėmimo fondas

